
Protokoll

Regionstyrelsens arbetsutskott

15 januari 2026

Regionstyrelsens arbetsutskotts protokoll

Plats och tid	Bornholm, Rådhuset Visborg, 15 januari 2026, klockan 09.00–15.00
Beslutande	Meit Fohlin (S), ordförande, § 1-15, 19, 32, 35 Andreas Unger (M), 1:e vice ordförande, ej § 1 och 19 Johan Malmros (C), 2:e vice ordförande Filip Reinhag (S) Oscar Lindster (S) Eva Ahlin (C) Saga Carlgren (V)
Ersättare	Thomas Karlström (S), § 16-18, 20-31, 33, 34 Mariette Nicander (M), § 1 och 19 Maya Arfvidson (MP)
Övriga	Stefan Hollmark, regiondirektör, RSF Anna Malm, kanslichef, RSF Helena Hagstedt, stadssekreterare, RSF Cajsa Örndén, stadssekreterare, RSF Elin Lydahl, administrativ direktör och bitr. förvaltningschef, RSF, § 1, digital närvaro Roger Sundholm, ekonomidirektör, RSF, § 1-7, 13, 19, 35 Marlene Bernfalk Karlsson, tf. administrativ direktör, RSF, § 1-7, 13, 19, 35 Anders Lindholm, planeringsstrateg, RSF, § 1 Per Åberg, advokat, AX Advokatbyrå, § 1 Marcus Westerlund, projektledare, PwC, § 1, digital närvaro Patrik Pettersson, chefsjurist, RSF, § 1, 22 Josefine Strandängér, ekonomistateg, RSF, § 2-6, 15 Mikael Wollbo, finans- och redovisningschef, RSF, § 2-6 Birger Björkman, senior sakkunnig, TSF, § 2-6 Ruben Evensen, sakkunnig handläggare, TSF, § 2-6, 35 Per Wikberg, enhetschef, RSF, § 7 Patrik Dahlsten, CFO, Gotlandhem, § 2-6 Lotta Israelsson, HR-direktör, RSF, § 9-10, 32 Linda Ehrlin Sjöberg, strateg, RSF, § 9-10, 32 Therese Kullåker, HR strateg, RSF, § 9-10, 32 Sofia Rosell, inköpsstrateg, RSF, § 9-11, 32 Tina Stumle, inköpsstrateg, RSF, § 9-11, 32 Jenny Iversjö, avdelningschef, TSF, § 12-13 Anna Rieem, projektchef, TSF, § 12-13 Cecilia Björkander, enhetschef, RSF, § 14 Maria Wennström, enhetschef, RSF, § 14 Malena Bendelin, enhetschef, RSF, § 15-31

Petra Thunegard Gråberg, strateg, RSF, § 14-15
Helena Andersson, ekostrateg, RSF, § 19
Frida Brunner, projektledare, TSF, § 18, 20, 23
Max Sundberg Wallman, översiktsplanerare, TSF, § 18, 20
William Cöster, projektutvecklare, RSF, § 21
Roland Engkvist, strateg, RSF, § 23
Louise Hoffman Borgö, världsarvsamordnare, RSF, § 23
Staffan Landin, strateg, RSF, § 24
Jaana Vinberg, strateg, RSF, § 26-27
Sara Bergman, strateg, RSF, § 26-27
Matilda Gränsmark, strateg, RSF, § 28-31
Karin Brann, strateg, RSF, § 28 - 31, 33
Mats Eriksson, tf teknisk direktör, TSF, § 35
Lise Langseth, teknik- och samhällsbyggnadsdirektör, TSF,
§ 35
Susanne Pettersson, senor rådgivare, TSF, § 35

Datum för justering

2026-01-21

Paragrafer

§ 1-35

Ärendena behandlades i följande ordning: § 35, 2-10, 32,
11-13, 1, 19, 14-15, 18, 16-17, 20-31, 33, 34.

Underskrifter

Detta protokoll har justerats digitalt och saknar därför
signaturer.

Sekreterare Helena Hagstedt

Ordförande Meit Fohlin § 1 - 15, 19, 32, 35

Ordförande Andreas Unger § 16-18, 20-31, 33-34

Justerare Oscar Lindster

ANSLAG/BEVIS	Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.
Organ	Regionstyrelsens arbetsutskott
Sammanträdesdag	2026-01-15
Protokollet anslås	2026-01-22
Anslaget tas ned	2026-02-13
Protokollets förvaringsplats	Regionstyrelseförvaltningen

Register

RS AU § 1	Uppdrag. Översyn av ägandet i GEAB	7
RS AU § 2	Avfallstaxa 2026	9
RS AU § 3	Revidering av taxa inom plan- och bygglagen (PBL) 2026	11
RS AU § 4	Nedskrivning av kundfordringar 2025	12
RS AU § 5	Borttagande av rutin för finansiellt igångsättningstillstånd	13
RS AU § 6	Finansiering från Europeiska Investeringsbanken	15
RS AU § 7	Omställningsarbete Räddningstjänst	17
RS AU § 8	Hemställan om att begära krigsplacering för bolag och stiftelser	19
RS AU § 9	Nationellt hyrbemanningsavtal läkar- och sjukskötersketjänster	20
RS AU § 10	Sammansättning av personalutskott	22
RS AU § 11	Inköpsstatistik 2025 och upphandlingsplan 2026	24
RS AU § 12	Förstudie för särskilt boende för äldre, Slite	26
RS AU § 13	Lägesrapport Stadsutveckling Visborg	28
RS AU § 14	Biblioteksplan 2026-2029	31
RS AU § 15	Remiss. Produktivitetskommissionens betänkanden Goda möjligheter till ökat välbefinnande och Fler möjligheter till ökat välbefinnande	34
RS AU § 16	Uppdrag. Samverkan regional kollektivtrafik och primärkommunalt uppdrag	38
RS AU § 17	Information. Konsekvensanalys kollektivtrafik	39
RS AU § 18	Information. Finansiering arbetsmodell för landsbygdsutveckling (SAMLÄ)	40
RS AU § 19	Remiss. Begäran om yttrande över ansökan om nätkoncession	42
RS AU § 20	Remiss. Översynen av riksintressen för värdefulla ämnen och material på norra Gotland	45
RS AU § 21	Remiss av Europeiska kommissionens förslag till ett nytt genomföranderamverk	50
RS AU § 22	Överklagande av regionfullmäktiges beslut 2025-11-17, RF § 182 och RF § 184 Strategisk process ö-lägesfaktorer och kommunikationer	52
RS AU § 23	Värdskap för Organization of World Heritage Cities i Visby 2026	53
RS AU § 24	Uppdrag. Regionala utvecklingsrådet	56
RS AU § 25	Motion. Bostäder för bofasta – för ett levande Gotland året runt	57
RS AU § 26	Motion. Stärk folkhögskolan på Gotland	61
RS AU § 27	Motion. Utveckla pedagogisk omsorg på Gotland	62

RS AU § 28	Medborgarförslag. Endast vegetarisk förtäring till medarbetare	64
RS AU § 29	Medborgarförslag. Ge inte bort vatten på restaurang, sälj det!	67
RS AU § 30	Medborgarförslag. Skänka frukt	68
RS AU § 31	Medborgarförslag. Fliseldning av torra träd	69
RS AU § 32	Medborgarförslag. Uppdatera likabehandlingspolicyn från december 2009	70
RS AU § 33	Medborgarförslag. Klimatråd på Gotland	71
RS AU § 34	Regiondirektörens information	73
RS AU § 35	Information. Vattensituationen	74

RS AU § 1 Uppdrag. Översyn av ägandet i GEAB

Ärendenummer: RS 2025/467

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Jäv

Andreas Unger (M) anmäler jäv och deltar inte i handläggningen av ärendet.

Sammanfattning

Region Gotland äger idag 25 procent av Gotlands Energi AB (GEAB) och 75 procent ägs av Vattenfall AB. Som minoritetsägare har Region Gotland ett visst inflytande, men besluten fattas ytterst i GEAB:s olika bolag. GEAB står nu inför stora investeringar, framför allt inom elnätsverksamheten men även inom fjärrvärmeverksamheten. Historiskt har dessa finansierats av Vattenfall men de har nu tydligt uttalat att även Region Gotland behöver ta ansvar för finansieringen.

Region Gotlands ekonomiska läge tillsammans med stora egna investeringar i kärnverksamheterna, GEAB:s kommande investeringar och att det finns en hel del värde i GEAB:s verksamheter har föranlett behovet av att utreda nyttan och värdet av Region Gotlands ägande i GEAB.

Regionstyrelsen beslutade 1 april 2025 att ge regiondirektören i uppdrag att genomföra en översyn av ägandet i GEAB-bolagen. Mot bakgrund av detta uppdrag anlätades konsultbolaget PwC för att genomföra en strategisk utvärdering av Region Gotlands ägande av GEAB med syftet att analysera risker och möjligheter med en eventuell försäljning av Region Gotlands ägarandel i GEAB.

I PwC:s utredning, som presenterades i maj 2025, ställdes de två huvudsakliga handlingsalternativen mot varandra – att sälja respektive behålla Region Gotlands ägarandel i GEAB. Analysen genomfördes utifrån fem olika perspektiv: näringsliv, samhällsbyggnad, beredskap, klimat och ekonomi. I utredningen identifierade PwC ett antal positiva såväl som ett antal negativa effekter för Region Gotland vid en försäljning av aktieinnehavet i GEAB.

De två tydligaste fördelarna som PwC lyfte fram i utredningen är att en försäljning skulle generera ett kapitaltillskott till Region Gotland och att risken för att Region Gotland skulle behöva gå in med ekonomiska ägartillskott till GEAB skulle elimineras. Båda dessa ha positiv effekt på Region Gotlands ekonomiska status. Vidare har Vattenfall öppnat för att konsolidera elnätskoncessionen på Gotland med Vattenfall Syd, något som kan innebära sänkta elnätstariffer för de gotländska elnätskunderna.

De risker som PwC identifierade i utredningen avsåg Region Gotlands insyn och inflytande i bolaget, förlust av arbetstillfällen och kompetens, förlorad kontroll över elnäts- och fjärrvärmepriser och förlorad lokal förankring vid nya projekt. PwC:s bedömning är att dessa risker kan hanteras och att de effekter som kan uppstå skulle vara av begränsad omfattning.

Mot bakgrund av PwC:s utredning gav regionstyrelsen, vid sitt möte den 26 maj 2025, regiondirektören i uppdrag att genomföra en ekonomisk värdering av Region Gotlands aktiepost i GEAB samt att inleda förhandlingar, för att därefter återkomma med ett beslutsunderlag inför en eventuell försäljning av Region Gotlandsaktieinnehav i GEAB.

Under sommaren och hösten har arbetet pågått med att ta fram en värdering av Region Gotlands aktieinnehav i GEAB och att genomföra förhandlingar med Vattenfall avseende köpeskilling och aktieöverlåtelseavtal. Ett framförhandlat aktieöverlåtelseavtal finns bilagt.

Ärendets behandling under mötet

Andreas Unger (M) anmäler jäv och deltar inte i handläggningen av ärendet.

Ärendet föredras av Per Åberg, advokat, AX advokatbyrå och Stefan Hollmark, regiondirektör, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande yrkar att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande med hänvisning till att ytterligare överläggning behövs.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Bolagsordning 2014

Konsortialavtal 2024-12-12

PwC Rapport. Strategisk utvärdering av ägandet i Gotlands Energi AB, 2025-05-09

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-05-09

Regionstyrelsen 2025-06-04 § 278

PwC Rapport värdeutlåtande 2025-12-23

Utkast Aktieöverlåtelseavtal 2026-01-08

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-01-09

RS AU § 2 Avfallstaxa 2026

Ärendenummer: RS 2025/2068

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Tekniska nämndens förslag om att avgiftsfrihet för hushållens sorterade avfall som lämnas på återvinningscentral (ÅVC) ska bibehållas och inkluderas i förslaget till ny avfallstaxa från 1 mars 2026 antas.
- Regionfullmäktige beviljar tekniska nämndens förslag att anta övergångstaxa och reviderad ordinarie taxa som börjar gälla 1 mars 2026.

Sammanfattning

Region Gotlands nuvarande avfallstaxa gäller från 2024-01-01 och ska fullt ut finansiera kostnaderna för insamling, transport och återvinning av hushållsavfall. Nya lagkrav på utsortering och insamling av avfall, tillsammans med ny insamlingsentreprenör och förändrade system kräver en justerad taxa år 2026. Förslaget följer Avfall Sveriges nationella rekommendationer. Det nya insamlingssystemet med fyrfackskärl införs successivt under 2026 och innebär att vikttaxan tas bort från 1 februari 2026. Nya taxor införs för permanent- och fritidsboende i en- och tvåbostadshus från den dag som hushållet får sina fyrfackskärl. I Visby innerstad ersätts fyrfackskärl med tvåfackskärl och sidolösningar. Utsträckt hämtningsintervall för hemkompostering upphör och tjänsten för insamling av blandat mat- och restavfall tas bort. Eftersom insamlingssystemet införs under året redovisas både den gamla och den nya taxan i dokumentet Avfallstaxa 2026.

Resultatet av avgiftsfri ÅVC under 2025 har lett till kraftigt ökad inlämning, förbättrad sorteringskvalitet och ökad regelefterlevnad. Avgiftsfriheten har ökat incitamentet för att hushållen ska lämna avfall korrekt. Avgiftsfri ÅVC föreslås permanentas i taxan från och med 2026.

Teknikförvaltningen bedömer att avfallstaxan behöver ses över årligen under den kommande avtalsperioden, särskilt med hänsyn till ny entreprenör och att taxan indexeras varje år. Avfallsverksamheten ska vara självfinansierad, men i det framtagna förslaget för 2026 överstiger kostnaderna intäkterna, vilket innebär ett negativt resultat. Underskottet planeras att täckas av tidigare års upparbetat eget kapital om 11 miljoner kr som därmed återförs till abonnenterna. Det egna kapitalet planeras att användas över en tre-fyraårsperiod för att täcka eventuella underskott och på så sätt undvika att höja taxan.

Regionstyrelsen föreslår att regionfullmäktige beslutar enligt tekniska nämndens förslag.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Minnesanteckningar. Avfallsberedning 2025-10-08

Teknikförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-10-15

Förslag. Avfallstaxa

Tekniska nämnden 2025-10-22, § 190

Förslag. Tillfällig taxa under 2026, fram till hemsortering startat

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-20

RS AU § 3 Revidering av taxa inom plan- och bygglagen (PBL) 2026

Ärendenummer: RS 2025/2196

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Reviderad taxa inom plan- och bygglagen fastställs. Ny taxa träder i kraft 1 mars 2026.

Sammanfattning

Avdelningen bygglov har tillsammans med förvaltningsstöd genomfört ett arbete med revidering av taxan inom plan- och bygglagen. Syftet med revideringen är att anpassa taxan till ny lagstiftning som började gälla den 1 december 2025 och att säkerställa att taxan uppfyller självkostnadsprincipen. Den nya lagstiftningen innebär att fler åtgärder kan utföras utan krav på bygglov. Nya åtgärds kategorier och justerade textbeskrivningar har därför lagts till och anpassats i den reviderade taxan.

Genom förbättrad struktur och ökad tydlighet förväntas taxan blir mer förutsägbar och rättvis för medborgare. Revideringen förväntas underlätta handläggarnas arbete och minska utrymmet för egna tolkningar. Revideringen påverkar inte de totala intäkterna nämnvärt. Taxorna indexjusteras årligen i enlighet med prisindex för kommunal verksamhet (PKV).

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att regionfullmäktige beslutar enligt miljö- och byggnämndens förslag.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Miljö- och byggnämnden 2025-12-15, § 223

Teknikförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-13

Bilaga: Reviderad Plan-och bygglovstaxa inför nya PBL m.m ned PBF ändringar

Bilaga: Nu gällande PBL-taxa från 1 juli 2024

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-12-16

RS AU § 4 Nedskrivning av kundfordringar 2025

Ärendenummer: RS 2025/2164

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Informationen tas emot.

Sammanfattning

Enligt Region Gotlands riktlinjer för kundfakturerings, kravhantering och inkasso (RF § 102, 2026 06-16) är nedskrivning av kundfordringar verkställighet.

Nedskrivning av kundfordringar ska göras löpande under året i de fall fordringarna skickats för långtidsbevakning hos inkassobolag. Nedskrivningen innebär inte att regionen avstår från att bevaka fordran. Nedskrivningen innebär att fordran tas bort från balansräkningen och att en kostnad för kundförlust redovisas i den verksamhet som är upphov till fordran.

Eventuella återvunna fordringar återförs till respektive verksamhet och redovisas då som en intäkt.

De totala nedskrivningarna av kundfordringar år 2025 uppgår till 4 654 649 kr, varav konkurser 127 165 kr. Kundförlusternas fördelning per nämnd framgår av bilagan.

Nedskrivning av kundfordringar inom regionstyrelsens ansvarsområde uppgår till 114 373 kr. Merparten av kundfordringar avser budget- och skuldrådgivning för hyresgarantier.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Bilaga: Nedskrivningar av kundfordringar 2025

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-13

RS AU § 5 Borttagande av rutin för finansiellt igångsättningstillstånd

Ärendenummer: RS 2025/2270

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Finansiellt igångsättningstillstånd ska inte längre krävas innan bygg- och anläggningsprojekt överstigande 3 miljoner kronor startar.
- Avsnitt 7.4 i Policy för ekonomistyrning stryks.

Sammanfattning

Regionfullmäktige beslutade 2012-11-26, § 145, att nämnderna ska inhämta finansiellt igångsättningstillstånd av regionstyrelsen innan bygg- och anläggningsprojekt överstigande 3 miljoner kronor får starta. Beslutet motiverades av ett behov av kontroll över det likvida flödet. Det är endast tekniska nämnden som driver den typen av projekt och därmed omfattas av rutinen.

Regionstyrelsen har 2013-04-30, § 120 delegerat till ekonomidirektör att fatta beslut om finansiellt igångsättningstillstånd och besluten delges regionstyrelsen enligt ordinarie rutin för delegationsbeslut.

I praktiken innebär rutinen för finansiellt igångsättningstillstånd inte att kontrollen över det likvida flödet blir starkare. Syftet med finansiellt igångsättningstillstånd har främst varit att få information om att projektet startat samt en prognos över månatliga utbetalningar i projektet. Den informationen delges idag regionstyrelsen och regionens ekonomiavdelning på annat sätt.

Regionstyrelsen informeras löpande, via ordinarie delårsrapporter och månadsrapporter, om hur regionens likviditet ser ut och regionfullmäktige tar årligen beslut om hur stor upplåning som ska tillåtas under året. Om regionstyrelsen av något skäl har behov av en tätare likviditetsuppföljning kan det enkelt ske. Ekonomiavdelningen har dagligen uppsikt över likviditeten. För att effektivisera arbetet med regionens bygg- och anläggningsprojekt föreslår regionstyrelseförvaltningen att rutinen att inhämta finansiellt igångsättningstillstånd nu tas bort.

Regionfullmäktiges beslut om investeringsbudget är det som styr när och om ett bygg- och anläggningsprojekt ska starta och för att ha kontroll över likviditeten och begränsa nyupplåning har även rutiner för beslut om årlig investeringsram införts.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att rutinen att inhämta finansiellt igångsättningstillstånd inte längre medför ökad kontroll över det likvida flödet. För att effektivisera arbetet med regionens bygg- och anläggningsprojekt föreslår därför regionstyrelseförvaltningen att rutinen att inhämta finansiellt igångsättningstillstånd tas bort.

Regionstyrelsen får information om vilka investeringsprojekt som är pågående genom den månatliga investeringsuppföljningen. Vilken ekonomisk information om de stora projekten som ska lämnas till ekonomiavdelningen är styrt i de beslutade riktlinjerna för redovisning av investeringar. Där står bland annat att det i alla bygg- och anläggningsprojekt med en budget över 10 miljoner kronor ska upprättas en utbetalningsplan som ska delges ekonomidirektör och finans- och redovisningschef.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Policy för ekonomistyrning
Riktlinjer för redovisning av investeringar
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-26

RS AU § 6 Finansiering från Europeiska Investeringsbanken

Ärendenummer: RS 2025/2339

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Region Gotland ansöker om lån från Europeiska Investeringsbanken, EIB.
- Region Gotland vidareutlånar lån från EIB till AB Gotlandshem förutsatt att Region Gotlands låneansökan beviljats.
- Låneramen för upptagande av nya långfristiga lån 2026 utökas från 400 miljoner kronor till 2 750 miljoner kronor.
- Skuldförbindelse med lånevillkor för lån till AB Gotlandshem ska upprättas. Lånevillkoren ska i huvudsak motsvara villkoren för EIB-lånet. Marknadsmässig ränta ska tas ut.
- Region Gotlands finansiella mål om låneskuld ska inte omfatta lån som vidareutlånas till helägda dotterbolag.
- Vid ett beviljat EU-bidrag för investeringsprojekten ska bidraget vidareförmedlas till AB Gotlandshem.
- AB Gotlandshem ska administrera återrapportering och uppföljning av de aktuella projekten så att de uppfyller kraven från EIB och EU.

Bedömning

Ett lån hos EIB möjliggör att söka investeringsbidrag. Investeringsbidraget är betydande. Räntorna som EIB tar ut är i nivå med Kommuninvest. Upplåning för vidareutlåning till Gotlandshem innebär mer administration i regionen för skuldförvaltningen.

Ett EIB-lån innebär omfattande krav på återrapportering och uppföljning både under projektiden och när projekten är genomförda. Eftersom det är Region Gotland som blir motpart till EIB och EU så hamnar ansvaret för återrapporteringen och uppföljning hos regionen men i praktiken så är det Gotlandshem som kan administrera återrapportering och uppföljning till EIB och EU.

Regionstyrelseförvaltningen anser att möjligheten att få 15 procent av lånebeloppet i investeringsbidrag motiverar att Region Gotland ansöker om lån hos EIB och vidareutlånar det till Gotlandshem.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att kunna inleda låne- respektive bidragsprocessen:

1. Ingå vederlagsfritt avtal med EIB om stöd med strategisk rådgivning för att utforma ansökningshandlingar.

2. Inleda låneprocessen genom att inge ansökan om bidrag senast 27 januari 2026.
3. Beslut om utökade låneramar och vidareutlåning m.m.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att åtgärderna 1. och 2. bedöms kunna göras inom ramen för regionstyrelsens delegationsordning. Åtgärd 3 kräver beslut i regionfullmäktige.

Regionstyrelsen föreslår att en skuldförbindelse upprättas med Gotlandshem och att lånevillkoren ska utgå från villkoren för EIB-lånen med tillägg för regionens kostnader för räntesäkring samt ett räntepåslag för att den ränta Gotlandshem betalar ska anses vara marknadsmässig.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att räntepåslaget ska motsvara den borgensavgift Gotlandshem betalar. Borgensavgiften beslutas av regionfullmäktige för ett år i taget. För år 2026 är borgensavgiften för Gotlandshem fastställd till 0,57 procent på nyttjad kommunal borgen (RF §106, 2025-06-16).

Upptagande av lån i Region Gotland för vidareutlåning innebär att regionens långfristiga låneskulder ökar avsevärt. Regionfullmäktige har tidigare fattat beslut om låneram för 2026 för regionens egna investeringar (RF § 185, 2025-11-17). Därefter har det blivit aktuellt att för Gotlandshems räkning att ansöka om lån hos EIB. Regionstyrelseförvaltningen föreslår mot bakgrund av detta att låneramen för upptagande av nya långfristiga lån 2026 utökas från 400 miljoner kronor till 2 750 miljoner kronor.

Vidare behöver förtydligas att lån för vidareutlåning till helägda dotterbolag inte ska ingå i beräkningen av det finansiella målet för regionens låneskuld.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Patrick Dahlsten, CFO, GotlandsHem.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

EU Funding & Tenders Portal

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-12-18

RS AU § 7 Omställningsarbete Räddningstjänst

Ärendenummer: RS 2025/2059

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Informationen tas emot.

Sammanfattning

En omställning av Region Gotlands räddningstjänst behövs till följd av det försämrade säkerhetspolitiska läget i Europa och statens krav på att stärka det civila försvaret. Gotlands strategiska läge ställer särskilt höga krav på att räddningstjänsten ska kunna fungera även under höjd beredskap och bidra till totalförsvaret. För att möta dessa krav behöver organisation, resurser och arbetssätt anpassas för att stärka kompetens, planeringsförmåga och olycksförebyggande arbete.

Mot bakgrund av detta har ett projekt påbörjats med syfte att genomföra en långsiktig och kontrollerad omställning som förbättrar det förebyggande arbetet, stärker beredskapen vid kriser och höjd beredskap och skapar en hållbar organisation för framtiden. Målet är att räddningstjänsten senast 2027 ska ha rätt organisation, kompetens och resurser för att verka i både fredstida kriser och höjd beredskap, med effektivare resursanvändning, frigjord tid för planering och ett tydligare fokus på kärnuppgiften.

Projektet omfattar bland annat framtagande av en plan för räddningstjänst under höjd beredskap, en organisatorisk översyn, omfördelning av arbetstid till planering och förebyggande arbete, säkerställande av nyckelkompetenser samt utveckling av ett långsiktigt och systematiskt förebyggande arbete baserat på risk- och sårbarhetsanalyser.

Bedömning

Förändrat omvärldsläge, återuppbyggnaden av det civila försvaret och ökade krav på samhällsviktig verksamhet innebär att Region Gotlands räddningstjänst behöver en tydlig och långsiktig inriktning för vilken förmåga som ska finnas från 2027 och framåt. Gotlands ö-läge och begränsade möjligheter till extern förstärkning förstärker behovet av en samlad och realistisk förmågebedömning.

Utan en översyn av verksamheten finns risk för otydliga prioriteringar, ineffektiv resursanvändning och investeringar som inte stödjer långsiktiga behov eller totalförsvarets krav. Projektet skapar ett gemensamt underlag för strategiska vägval avseende förmåga, inriktning och framtida utveckling.

Ur ett ekonomiskt perspektiv är projektet en styrande och kostnadsdämpande åtgärd. Genom att tydliggöra framtida förmågekrav minskar risken för kostnadsdrivande ad hoc-lösningar och felriktade investeringar.

Projektet bedöms kunna genomföras inom en rimlig budgetram, huvudsakligen med interna resurser och begränsat behov av extern kompetens. Kostnaden ska ses som en strategisk investering i långsiktig ekonomisk hållbarhet och effektiv resursanvändning från 2027 och framåt.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Per Wikberg, enhetschef räddningstjänst, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-12-16

RS AU § 8

Hemställan om att begära krisplacering för bolag och stiftelser

Ärendenummer: RS 2025/1984

Sammanfattning

Ärendet utgår.

RS AU § 9 Nationellt hyrbemanningsavtal läkar- och sjukskötersketjänster

Ärendenummer: RS 2025/2065

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen beslutar att Region Gotland inger en avsiktsförklaring om att delta i den nationella gemensamma upphandlingen av hyrbemanning, samordnad av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

Sammanfattning

Sedan 2016 har Sveriges regioner, i samverkan med Sveriges Kommuner och Regionen (SKR), bedrivit ett långsiktigt arbete för att minska beroendet av hyrbemanning. Det nationella hyrbemanningsavtalet har varit en central del i detta arbete. Avtalet har minskat konkurrensen mellan regionerna, motverkat osunda marknadsförhållanden, säkerställt rimliga ersättningsnivåer och bidragit till att fler medarbetare valt anställning i regionernas egen verksamhet.

Region Gotland behöver ta ställning till fortsatt deltagande i den nationella gemensamma upphandlingen av hyrbemanning. Upphandlingen samordnas av SKR på uppdrag av samtliga 21 regioner och syftar till att säkerställa fortsatt samordning, kostnadseffektivitet och beredskap när nuvarande avtal löper ut vid utgången av 2027. För att upphandlingen ska få avsedd effekt krävs deltagande från samtliga regioner.

Erfarenheterna från det nuvarande nationella avtalet, som trädde i kraft den 1 januari 2024, är genomgående positiva. Inom hälso- och sjukvården har det dock saknats fullt utbyggda systemstöd för att på ett sammanhållet sätt följa hur kostnaderna utvecklats som en direkt följd av avtalet. Trots detta är den samlade bedömningen att avtalet har bidragit till lägre kostnader, främst genom lägre ersättningsnivåer. Enbart regleringen av ersättning för bostäder i samband med hyrbemanning bedöms ha inneburit en kostnadsminskning om cirka 10 miljoner kronor per år. Avtalet har därutöver bidragit till minskad användning av hyrbemanning, upphörda direktupphandlingar samt stärkt beställarroll för regionerna. Både hälso- och sjukvårdsnämnden och socialnämnden har informerats om ärendet och tagit informationen till handlingarna.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens bedömning är att Region Gotland bör delta i den nationella gemensamma upphandlingen av hyrbemanning. Detta för att fortsatt kunna hålla nere kostnader, säkerställa kvalitet och stärka regionens långsiktiga bemanningsförmåga.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Linda Ehrlin Sjöberg, strateg, regionstyrelseförvaltningen.

Filip Reinhag (S) yrkar att ordet ”lämnar” byts ut mot ”inger” i beslutsformuleringen.

"Regionstyrelsen beslutar att Region Gotland *lämnar* en avsiktsförklaring om att delta i den nationella gemensamma upphandlingen av hyrbemanning, samordnad av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)."

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag med Filip Reinhags (S) ändringsyrkande finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Missiv från Sveriges Kommuner och Regioner om deltagande i nationell upphandling av hyrbemanning

Hälso- och sjukvårdsnämnden 2025-12-04, § 107

Socialnämnden 2025-12-03, § 217

Regionstyrelseförvaltningen 2025-12-18

RS AU § 10 Sammansättning av personalutskott

Ärendenummer: RS 2025/763

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Sammanfattning

Den 30 september 2025 beslutade regionstyrelsen att inrätta ett personalutskott inom Region Gotland att träda i kraft från och med den 1 januari 2026, § 377, RS 2025/763.

Personalutskottet är ett politiskt forum som ska ta ett övergripande ansvar för bland annat medarbetarnas arbetsmiljö och delaktighet genom att hantera ärenden rörande Region Gotlands arbetsgivarpolitik och därtill hörande övergripande styrande dokument samt övriga frågor som ankommer på regionstyrelsen i egenskap av personalmyndighet. Regionstyrelsen får delegera beslutsrätt till personalutskottet enligt 6 kap. 37-38 §§ kommunallagen.

Beslut om delegation från regionstyrelsen kommer att tas framgent. Utskottet är ett beredande organ för regionstyrelsen.

Personalutskottet ska bestå av sju (7) ordinarie ledamöter och tjugotre (23) ersättare, vilka utses av och inom regionstyrelsen för samma mandattid som regionstyrelsen. Regionstyrelsen utser av dessa ledamöter, en ordförande samt en förste och en andre vice ordförande för utskottet. Till personalutskottets sammanträden erbjuds även en förtroendevald från varje parti i regionfullmäktige att delta. Inbjuden förtroendevald får delta i överläggningarna men har inte beslutanderätt. Regionens HR-direktör är föredragande i personalutskottet.

Till personalutskottet kan tjänstepersoner, fackliga företrädare, skyddsombud och externa sakkunnig bjudas in att delta vid enskilda möten eller i enskilda frågor. Personalutskottets ordförande fattar beslut vilka som ska bjudas in till utskottets olika möten. Inbjudna personer får delta i överläggningar men har ingen beslutanderätt.

Om fackliga företrädare eller skyddsombud deltar vid möte i personalutskottet har de rätt till ledighet med bibehållen lön i enlighet med gällande regelverk.

En workshop har genomförts med förtroendevalda, tjänstepersoner, fackliga företrädare och skyddsombud i syfte att diskutera mål och innehåll för personalutskottet. Resultatet av workshopen föreslås ligga till grund för personalutskottets utformning och förhållningsregler som lämpligtvis antas vid första personalutskottet. Så som att det ska vara ett strategiskt och långsiktigt forum där det finns en tydlig uppföljnings- och beslutsprocess och där omvärldsbevakning och resultat från olika mätningar tas hänsyn till. Exempel

på fokusområden är kompetensförsörjning, demografisk utveckling, arbetsmiljö och samverkan, chefers förutsättningar, hållbar bemanning, lönebildning och arbetsgivarvarumärket.

Som ytterst arbetsmiljöansvarig ska även det systematiska arbetsmiljöarbetet följas. För att ha tillräckligt med tid till fördjupade diskussioner föreslås mötestiden att vara mellan kl. 09.00-14.00.

Personalutskottets sammansättning och utformning regleras i instruktionen för beredande organ. Under första sammanträdet kommer ett årshjul för personalutskottet att presenteras.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att sammansättningen av ledamöter i personalutskottet inrättas i enlighet med förslaget.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande yrkar att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande med hänvisning till att ytterligare överläggning behövs.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Instruktion - regionstyrelsens beredande organ

Bilaga ledamöter och ersättare i personalutskottet

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-12-18

RS AU § 11 Inköpsstatistik 2025 och upphandlingsplan 2026

Ärendenummer: RS 2025/2269

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Information om inköpsstatistik upphandlingar 2025 och upphandlingsplan 2026 tas emot.

Sammanfattning

Region Gotlands upphandlingsplan utarbetas sedan 2022 för fyra kommande år i taget. I februari varje år informeras externa intressenter om innevarande års planerade upphandlingar. Syftet är att upphandlingsplanen ska ge information och uppmuntra till dialog inför kommande upphandlingar. Syftet är också att ge ökad framförhållning för leverantörer att delta i kommande upphandlingar. Region Gotlands upphandlingsplan innehåller flertalet av regionens större upphandlingar. Planen sammanställs av inköpsenheten i samarbete med alla förvaltningar. Sedan 2025 så sammanställs upphandlingsplanen direkt i upphandlingssystemet e-Avrop.

Inköpsstatistik för 2025 och upphandlingsplan 2026 bifogas denna skrivelse.

Utkast upphandlingsplan 2026 (extern version) bifogas denna skrivelse. Upphandlingsplanen kommuniceras externt februari 2026 och ska därför inte spridas innan dess.

Bedömning

Förvaltningen gör bedömningen att användning och redovisning av inköpsstatistik och upphandlingsplan på årlig basis bidrar till uppföljning och kontroll av Region Gotlands inköp. Inköpsstatistik och upphandlingsplan har tagits fram inom program sänkta inköpskostnader som totalt sett ska sänka inköpskostnader, öka avtalstrohet och enhetlighet vid inköp. Vidare att bidra till de strategiska inköpsmålen

1. Helhetsorientering och hållbarhet.
2. Långsiktighet.
3. Lätt att handla rätt.
4. Effektivitet, kvalitet och regelmässighet.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Sofia Rosell, inköpsstrateg och Tina Stumle, inköpsstrateg, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Utkast upphandlingsplan 2026 (extern version)

Inköpsstatistik 2025 och upphandlingsplan 2026

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-24

RS AU § 12 Förstudie för särskilt boende för äldre, Slite

Ärendenummer: RS 2025/2121

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen beslutar att godkänna startpromemoria avseende Säbo Slite och att ett exploateringsprojekt skall initieras avseende del av fastigheten Othem Vikhagen 1:1.
- Regionstyrelsen beslutar att överlämna till socialnämnden att ta vidare frågan om marktilldelning för fastigheten Othem Vikhagen 1:1 till tekniska nämnden.

Sammanfattning

Under 2023 beställde socialförvaltningen en förstudie av samhällsbyggnadsförvaltningen gällande lokalisering av lämplig mark för uppförande av nytt särskilt boende för äldre i Slite.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har inom ramen för nu aktuell förstudie utrett flera markområden i Slite och framhåller fastigheten Othem Vikhagen 1:1 som det mest lämpliga alternativet för uppförande av ett särskilt boende inom Slite. Socialnämnden beslutade 2025-12-03, § 213 att förorda markytan inom Othem Vikhagen 1:1 för ett nytt särskilt boende för äldre. Förstudien presenteras i en startpromemoria som bifogas denna tjänsteskrivelse.

Det finns även sedan tidigare en genomförd förstudie på samhällsbyggnadsförvaltningen med namn Säbo på Gotland där regionstyrelsen 2025-10-23, § 432 beslutade att initiera ett exploateringsprojekt avseende del av Visby Artilleriet 1:33.

Bedömning

I och med att det inom aktuell del av Othem Vikhagen 1:1 redan finns en detaljplan som medger byggnation och därmed är avsedd för utveckling, bedömer samhällsbyggnadsförvaltningen att det finns goda förutsättningar att möjliggöra för uppförande av ett särskilt boende för äldre på platsen. En ny detaljplan behöver dock tas fram.

Regionstyrelsen föreslås därför besluta att godkänna startpromemoria avseende Säbo Slite och att det ska initieras ett exploateringsprojekt avseende del av Othem Vikhagen 1:1.

Regionstyrelsen föreslås också besluta att överlämna till socialnämnden att ta vidare frågan om marktilldelning för fastigheten Othem Vikhagen 1:1 till tekniska nämnden.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Jenny Iversjö, avdelningschef, teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Startpromemoria Säbo Slite
Socialnämnden 2025-12-03, § 213
Samhällsbyggnadsförvaltningen 2025-12-17

RS AU § 13 Lägesrapport Stadsutveckling Visborg

Ärendenummer: RS 2025/2168

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Sammanfattning

Projektet Stadsutveckling Visborg, som har pågått sedan 2011, har utöver det årliga underlaget för exploateringsplan och budget inte lämnat någon skriftlig lägesrapport kring projektets status. Syftet med denna rapport är att skapa insyn och ge underlag för beslut om Visborgs fortsatta utveckling.

Lägesrapporten innehåller information om projektets organisation, vilka styrdokument och faktiska förutsättningar som projektet har att förhålla sig till, ekonomiska kostnadsbedömningar genom åren, vilka pågående och framtida delprojekt som projektet arbetar med, en analys utifrån två utbyggnadsscenarier samt en sammanställning och förslag på fortsatt planering och utveckling. Lägesrapporten presenterades för tekniska nämnden den 17 december 2025 eftersom tekniska nämnden är den nämnd som har i uppgift att verkställa regionstyrelsens beslut om exploatering.

Successivt under projektets gång har flertalet utredningar genomförts. Utredningarna har bidragit till att projektet idag har en ökad kunskap och förståelse om områdets förutsättningar och utmaningar. Att projektet har en ökad kunskap om nuläget bidrar till att området kan utvecklas utifrån platsens specifika förutsättningar och att området kan bebyggas långsiktigt hållbart utifrån den föränderliga värld vi lever i kopplat till klimatförändringar.

Projektet Stadsutveckling Visborg har analyserat de utmaningar som finns för Visborgsområdet utifrån två olika utbyggnadsscenarier, huvudalternativet och nollalternativet. Utmaningarna är framför allt kopplade till vattenfrågor, vatten- och avloppsinvesteringar och tillståndsfrågor kopplat till naturmiljö.

Analysen av de två olika utbyggnadsscenarierna visar att arbete med Visborgsområdet behöver fortgå ytterligare en tid framöver oavsett vilket alternativ som väljs. Även om nollalternativet skulle väljas finns det fortfarande flertalet åtaganden som behöver genomföras och risker som behöver hanteras innan en utveckling av Visborgsområdet kan pausas eller avbrytas. Samtidigt visar analysen att exploateringsnettot och antalet bostäder är bättre för huvudalternativet även om investeringskostnaderna skiljer sig markant mellan alternativen. Analysen visar också att om utrymme ges för att genomföra planering och utredning på helheten för Visborgsområdet innan delar av området börjar byggas ut, så skapas förutsättningar att fatta välgrundade investeringsbeslut som kan medföra långsiktiga besparingar och effektiviseringar på sikt.

Förslaget till fortsättning är att, utifrån genomförda utredningar och analys av utbyggnadsscenarierna, arbeta vidare med ett mellanalternativ utifrån de båda scenarierna, med hänsyn till utformning, utbyggnadsordning, utbyggnadstakt, finansieringsformer och organisation. Ett mellanalternativ innebär att projekt Stadsutveckling Visborg arbetar vidare med pågående projekt och övergripande utredningar kopplade till vattenfrågor, investering och tillståndsfrågor, samtidigt som projektet har att förhålla sig till de antagna detaljplanerna och de redan tecknade avtalen. Med kännedom om de förutsättningar som finns inom Visborgsområdet och vilken teknisk infrastruktur som krävs för att möjliggöra exploatering skapas en bättre förutsättning för att planera för byggnation. Genom att fokusera på ett utvecklingsområde i taget, som har behov av samma infrastruktur, begränsas de initiala investeringskostnaderna, infrastrukturen får en högre nyttjandegrad och tillgång till byggbar mark matchar bättre efterfrågan. För att mellanalternativet ska vara möjligt behöver projektet långsiktigt prioriteras både organisatoriskt med personella resurser och ekonomiskt vid beslut om exploateringsplan och budget.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen och teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen gör bedömningen att lägesrapporten är ett viktigt dokument som sammanställer nu kända förutsättningar och bedömningar för Visborgsområdet, den föreslår även hur områdets utveckling ska hanteras framåt.

Utifrån genomförda utredningar, kända fakta, riskanalyser och framtida möjligheter att utveckla Visby görs bedömningen att förslaget mellanalternativ avseende utbyggnadsscenario för Visborg är den inriktning som projekt Stadsutveckling Visborg behöver arbeta vidare med. Förslaget är lägesrapporten godkänns och att regiondirektören, avseende projekt Stadsutveckling Visborg, får i uppdrag att arbeta vidare med ett mellanalternativ, med hänsyn till utformning, utbyggnadsordning, utbyggnadstakt, finansieringsformer och organisation i enlighet med den prioriteringsordning som föreslås i lägesrapporten.

Ekonomiskt perspektiv

Årligen tas en femårig exploateringsplan och budget fram för alla exploateringsprojekt och även Stadsutveckling Visborg, den senaste kalkylen 2026-2031 godkändes av regionfullmäktige i juni 2025 (RF § 108, 2025-06-16). Mellanalternativet kommer generera en mindre aggressiv investeringstakt, även om de initiala investeringskostnaderna kommer vara höga för att kunna genomföra antagna detaljplaner och ingångna avtal. Genom att fokusera på ett utvecklingsområde åt gången, kan erforderliga investeringar för det specifika utvecklingsområdet återbetalas snabbare och nyttjas fullt ut genom att nya

bostäder och verksamheter etableras inom området innan man påbörjar utbyggnad av ytterligare områden.

Barnperspektiv

Skolor i området och gymnasiet har deltagit i samband med arbetet med samrådet av miljökonsekvensbeskrivningen. Motsvarande arbete som gjordes i samband med samrådet avses implementeras i övriga delar i takt med att Visborgsområdets utvecklas. Nya bostäder, verksamheter, rekreations- och grönområden med närhet till naturreservatet Södra hällarna och Visbys centrala delar ska göra Visborg till en möjlighet för hela livet.

Jämställdhetsperspektiv

I den allmänna delen av Kvalitetsprogrammet för Visborg framgår att Stadsutveckling Visborgs mål är att skapa en tillgänglig och hållbar stad på jämlika villkor. Målet är också att det skapas kvalitativt boende och goda livsmiljöer för alla.

Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Beslutet påverkar i första hand det geografiska området som innefattas i projektet, dvs Visborgsområdet i södra Visby. När det gäller grundvatten och dagvatten påverkas angränsande områden.

Klimat och miljöperspektiv

Visborgsområdet är Visbys och Gotlands hittills största exploateringsprojekt. Hållbarhet är ett ledord i arbetet och utgår från tre hållbarhetsmål om, mobilitet, innovativa kretslopp samt samspel och identitet.

Hållbarhetsmålen, med koppling till de globala miljömålen och Agenda 2030, omfattar visionen om Visborg, en livfull stadsdel med naturens lugn – för arbete, boende och en aktiv fritid. Visborg tar form för att erbjuda en hållbar och innovativ miljö att bo, leva och verka i.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Anna Rieem, projektchef och Jenny Iversjö, avdelningschef, teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen.

Ordförande yrkar att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande med hänvisning till att ytterligare överläggning behövs.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-12-08
Lägesrapport 2025, Stadsutveckling Visborg daterad 2025-12-17
Tekniska nämnden 2025-12-17, § 231

RS AU § 14 Biblioteksplan 2026-2029

Ärendenummer: RS 2024/2140

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Biblioteksplan 2026-2029 antas.

Sammanfattning

Region Gotlands biblioteksplan 2026-2029 är ett styrdokument som beskriver hur den nationella och regionala bibliotekspolitiken ska genomföras på Gotland. Biblioteksplanen inkluderar både kommunala och regionala biblioteksformer; folkbibliotek, skolbibliotek, gymnasiebibliotek, vuxenutbildningens bibliotek, folkhögskolans bibliotek, medicinska fackbiblioteket och regional biblioteksutveckling. Tillsammans är de gotländska biblioteksformerna till för alla gotlänningar, i olika livssituationer, genom hela livet.

De olika biblioteksformerna har mycket gemensamt men har också olikheter när det gäller uppdrag och målgrupper. Biblioteksplanen beskriver tre gemensamma inriktningar och åtta mål som behöver uppfyllas för att de gotländska biblioteken ska kunna möta lagkrav, aktuella samhällsutmaningar och allmänhetens behov. Alla inriktningar i planen kan användas av alla biblioteksformer, däremot kan de olika målen vara olika användbara för de respektive biblioteksformerna.

Biblioteksplanen är framtagen i samverkan mellan biblioteksformerna. Ett tjugotal dialogmöten har genomförts för att samla inspel till biblioteksplanen där samtalen har utgått från aktuella samhällsutmaningar och hur biblioteken kan bidra till att lösa dem.

Biblioteksplanen har varit på öppen remiss efter regionstyrelsens fastställande. Några remissinstanser har lämnat in förslag på ändringar. Efter bearbetning presenteras nu en slutgiltig version av planen.

Bedömning

Biblioteksplan 2026-2029 har varit på öppen remiss efter regionstyrelsens fastställande. Några remissinstanser har lämnat in förslag på ändringar. Efter bearbetning i biblioteksplanens arbetsgrupp presenteras en slutgiltig version av planen. Regionstyrelseförvaltningens bedömning är att biblioteksplanen nu är färdig att antas.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

Förvaltningens samlade bedömning är att samtliga tvärperspektiv omhändertas och tillgodoses i Biblioteksplanen.

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att med denna biblioteksplan uppnår Region Gotland i högre grad kraven i den nationella bibliotekslagstiftningen, de nya kraven om skolbibliotek i Skollagen samt andra lagar som gäller biblioteksverksamhet, till exempel språk- och diskrimineringslagar. Biblioteksplanen bidrar också till att uppfylla visions- och effektmål i Gotland regionala utvecklingsstrategi samt insatser och mål i Kulturplanen.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att bibliotekens arbete mot målen i biblioteksplanen kommer att kvalitetssäkra och därmed effektivisera verksamheterna. Arbetet mot målen i biblioteksplanen ryms inom ordinarie budgetram för nämnderna, förutom när det gäller skolbiblioteksverksamheten. Här skapar ny lagstiftning ökade krav på t ex bemanning, något som delvis kommer att ersättas genom statsbidrag.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att biblioteksplanen påverkar och ökar barns möjlighet att ta del av information, kunskap, litteratur och kultur samt språk- och läsfrämjande insatser. Barn har tillfrågats i framtagandeprocessen och deras åsikter har beaktats i skrivandet av planen. Målen har skrivits utifrån Barnkonventionen, bland annat med utgångspunkt i artikel 2 (inget barn får diskrimineras), artikel 3 (barnets bästa), artikel 6 (barns rätt till liv, överlevnad och utveckling), samt artikel 12 (barns rätt att bli lyssnade på). I texten till mål 5 står: ”Barnkonventionen implementeras och kunskapen om barnrätt ökar på biblioteken”.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att biblioteksplanen bidrar till regionala och nationella jämställdhetsmål. Biblioteken ska vara tillgängliga för alla oavsett förutsättningar och livssituation. Sociala och kulturella hinder (till exempel genus) ska identifieras och åtgärdas så att biblioteken är tillgängliga för personer utan biblioteksvana. Biblioteken ska också arbeta aktivt med diskrimineringsgrunderna och hbtqi-frågor för att främja lika rättigheter, motverka diskriminering och skapa en mer tillgänglig och trygg verksamhet.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att biblioteksplanen påverkar hela Gotland eftersom biblioteken är spridda över hela ön, samt arbetar med uppsökande verksamhet utanför bibliotekens lokaler för att nå fler, även på landsbygd. Enligt planen ska bibliotekens utbud vara tillgängliga för alla oavsett förutsättningar som till exempel var man bor och i vilken livssituation man befinner sig i.

6. Klimat och miljöperspektiv

Bedömningen är att arbetet gentemot målen i biblioteksplanen kommer att öka bibliotekens interna kunskap om hållbara arrangemang och energianvändning samt bidra till ökade kunskaper hos allmänheten om behovet av klimatomställning, cirkulär ekonomi och ökad miljömässig hållbarhet.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Cecilia Björkander, enhetschef, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Biblioteksplan 2026-2029 (bearbetat förslag till beslut efter remissrunda)

Missiv remissförslag biblioteksplan 2026-2029, rev till RS 2025-08-28

Yttrande. Länsstyrelsen i Gotlands län 2025-10-03

Remissvar. Uppsala universitet Johanna Hansson 2025-10-17

Remissvar. Vänsterpartiet Gotland 2025-10-20

Remissvar. Återkoppling remissversion Avd. Regional utvecklig, Region Gotland 2025-10-21

Remissvar. HSN § 99 RS Remiss. Hälso- och sjukvårdsnämnden 2025-10-22

Remissvar. SON § 185 RS Remiss. Socialnämnden 2025-10-23

Remissvar. BUN § 114 RS Remiss. Barn- och utbildningsnämnden 2025-10-24

Remissvar. GVN § 83 Remiss. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2025-10-27

Remissvar. MBN § 179 Remiss. Miljö- och byggnämnden 2025-10-27

Remissvar. TN § 196 Remiss. Tekniska nämnden 2025-10-27

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-12-18

RS AU § 15

Remiss. Produktivitetskommissionens betänkanden Goda möjligheter till ökat välstånd och Fler möjligheter till ökat välstånd

Ärendenummer: RS 2025/2064

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Sammanfattning

Regionstyrelseförvaltningen har mottagit remiss av betänkandet SOU 2025:96 Fler möjligheter till ökat välstånd. Remissvar ska lämnas senast den 4 februari 2026.

Remissvaret har tagits fram i samarbete mellan regionstyrelseförvaltningen och hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

Region Gotland välkomnar Produktivitetskommissionens ambition att stärka Sveriges långsiktiga produktivitet och konkurrenskraft. Regionen tillstyrker flera förslag inom digitalisering, AI, regelförenkling, statsbidragshantering och åtgärder för att stärka kompetensförsörjning. Samtidigt konstaterar Region Gotland att Gotlands och ö-lägets strukturella skillnader inte har beaktats i betänkandet och anser att de förslag som tas vidare från Produktivitetskommissionen måste göras med en territoriell/geografisk säkring. Region Gotland lyfter även och hänvisar till det svar regionen skickat till SVESAM-utredningen samt till den kommande publikationen från OECD ”Island Economies – Building Resilient, Innovative and Connected Island Regions” som kommer i februari.

Remissvaret betonar därför att reformer behöver utformas med hänsyn till geografiska och strukturella förutsättningar, ö-läget, demografi, begränsade pendlingsmöjligheter, höga krav på beredskap och resiliens och begränsade möjligheter att samarbeta över kommun- och regiongränser.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens anser att betänkandet innehåller flera väl avvägda bedömningar och förslag som kan bidra till ökad produktivitet och stärkt konkurrenskraft. Samtidigt har Gotlands unika förutsättningar inte beaktats i betänkandet. Det är angeläget att reformer och styrmodeller utformas med tillräcklig flexibilitet för att kunna tillämpas i regioner med olika territoriella och strukturella förutsättningar.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att kommissionens förslag inom forskning och innovation behöver kompletteras med ett geografiskt perspektiv och resurser för ökade territoriella samarbeten mellan fler aktörer. Region

Gotland tillstyrker inriktningen mot kvalitet och resultat, men föreslår att resultatbaserad medelstillsättning kompletteras med en geografisk faktor. Förvaltningen bedömer vidare att förslaget om att etablera mindre forskningsinstitut ger möjlighet till regional förankring och föreslår att ett institut provas på Gotland med inriktning mot forskning med dubbla användningsområden.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer vidare att förslagen inom digitalisering och artificiell intelligens är av särskild strategisk betydelse för Region Gotland. Förvaltningen instämmer i behovet av gemensamma nationella lösningar, tydligare regelverk och stärkt kompetens. Samtidigt föreslår förvaltningen att digitalisering och AI bör beaktas som en integrerad del av samhällets samlade beredskap, då robust digital infrastruktur är en grundförutsättning för samhällsviktig verksamhet i ett ö-läge. Inom detta område föreslås även Gotland bli pilot-region inom ett flertal områden.

Regionstyrelse förvaltningen ställer sig positiva till de flesta bedömningar och förslag kopplade till arbetsmarknad och kompetensförsörjning men är noga med att lyfta ö-perspektivets utmaningar i yttrandet. Förvaltningen ställer sig tveksamma till förslaget om att inrätta en ny nationell yrkesutbildning på gymnasial nivå med lägre studietakt och sänkta behörighetskrav. Tveksamheten avser främst likvärdighet, utbildningens kvalitet och konsekvenserna för en redan utsatt elevgrupp. Samtidigt finns det delar som bedöms ha potential att bidra positivt till elevers motivation och måluppfyllelse förutsatt att rätt stöd och resurser säkerställs.

Regionstyrelseförvaltningen instämmer i vikten av goda, samhällsekonomiskt ändamålsenliga ramvillkor för en hållbar klimatomställning. Förvaltningen påpekar att högre bensin- och dieselskatter ökar incitamentet att minska användningen av fossila bränslen, men efterlyser fler kostnadseffektiva styrmedel och framhåller även vikten av stöd till utveckling av klimatförbättrad betong, med hänsyn till Gotlands stora cementindustri. Förvaltningen motsätter sig däremot att Sveriges klimatmål helt harmoniseras med EU:s, då olika regioner har olika förutsättningar. Sänkta ambitioner vore fel väg då klimatpolitik visat sig driva innovation.

Regionstyrelseförvaltningen delar kommitténs bedömning att nuvarande ordning för finansiering av stadsbidrag bidrar till otydlighet och oförutsägbarhet. På betänkandes förslag angående en statlig garantimodell föreslår regionstyrelseförvaltningen i stället en indexering av de generella statsbidragen framåt för att inte riskera en urholkning. Samtidigt framhåller förvaltningen att en garantimodell är en bättre modell än nuvarande system.

Regionstyrelseförvaltningen, tillsammans med hälso- och sjukvårdsförvaltningen, tillstyrker i huvudsak kommissionens inriktning mot stärkt primärvård, ökad prevention, digitalisering och utfasning av lågvärdevård. Förvaltningarna föreslår att 1100 listade patienter är ett bättre

mått för stärkt primärvård än förslaget om antal utfärdade specialistbevis. Förvaltningarna bedömer att vissa förslag inte är ändamålsenliga för Region Gotland, särskilt förslag som innebär statlig inblandning i regionernas ersättningssystem då det bedöms innebära ett intrång i det kommunala självstyret. Förvaltningarna avstryker förslag om remisskrav på akuta sjukhusbesök då det skulle riskera att försämra tillgänglighet och effektivitet för sjukvården på Gotland.

Regionstyrelseförvaltningen välkomnar bedömningar och förslag kopplade till regelförenklingar i delbetänkandet. Förvaltningen lyfter att Gotlands natur och kulturarv med många olika riksintressen skapar målkonflikter som riskerar att bromsa produktivitet.

Regionstyrelseförvaltningen instämmer i att det krävs ett samlat omtag för att förbättra funktionerna i bostadsmarknaden, men påpekar att Gotland har stora variationer i förutsättningar för byggande av nyproduktion, liksom många andra regioner i Sverige, varför det är önskvärt att man också ser över förbättrade förutsättningar för byggande på landsbygden.

Förslag om förtydligande av ansvarsfördelningen mellan region och Länsstyrelse är bra. Region Gotland har ett gott och nära samarbete med Länsstyrelsen i Gotlands län. Men förvaltningen instämmer i bilden av att länsstyrelsernas förutsättningar att verka i sin främjande och utvecklande roll utöver myndighetsrollen behöver stärkas. Däremot anser förvaltningen inte att det regionala utvecklingsuppdraget flyttas tillbaka till Länsstyrelserna.

Avseende transportinfrastruktur lyfter regionstyrelseförvaltningen att färjetrafiken till och från Gotland är en strukturell förutsättning för produktivitet och regional utveckling. Färjetrafiken till och från Gotland måste ses som en del i den nationella infrastrukturen och i nationell plan hanteras i linje med övriga insatser för att stärka Sveriges infrastruktur.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att Regionstyrelsen godkänner yttrandet.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Petra Thunegard Gråberg, näringslivsstrateg och Josefine Strandängers, ekonomistrateg, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande yrkar att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande med hänvisning till att ytterligare överläggning behövs.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Remiss. Finansdepartementet inkom 2025-10-21

Yttrande daterad 2026-02-04

Bilaga 1 Sammanfattning av förslag och bedömningar i slutbetänkandet SOU 2025 96

Bilaga 2 Sammanfattning av förslag och bedömningar i delbetänkandet SOU
2024:29
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-01-07

RS AU § 16

Uppdrag. Samverkan regional kollektivtrafik och primärkommunalt uppdrag

Ärendenummer: RS 2024/1087

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Informationen tas emot.
- Regionstyrelsen beslutar att uppdraget/ärendet avslutas genom denna rapportering.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens bedömning är att samverkansgruppen har medverkat till ökad samverkan mellan den regionala kollektivtrafiken och det primärkommunala uppdraget.

Förvaltningen bedömer att frågan kan tas vidare i ordinarie linje och de samverkansforum som finns kopplat till respektive förvaltnings uppdrag i sakfrågan.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionfullmäktige 2024-03-25, § 29

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-12-12

RS AU § 17

**Information. Konsekvensanalys
kollektivtrafik**

Ärendenummer: RS 2025/2127

Sammanfattning

Ärendet utgår.

RS AU § 18 Information. Finansiering arbetsmodell för landsbygdsutveckling (SAMLÄ)

Ärendenummer: RS 2025/581

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Informationen tas emot.

Sammanfattning

Regiondirektören har fått i uppdrag (RS 2025-05-25, § 264) att ta fram förslag på samverkansformer för landsbygdsutveckling som en utveckling av den befintliga arbetsmodellen för landsbygdsutveckling. SAMLÄ är en process för långsiktig samverkan som ska skapa hållbara strukturer för dialog och utveckling i Gotlands landsbygder. Arbetet sker i nära samverkan med lokala aktörer och inspireras av Byggsam-modellen i Örnsköldsvik. Processen omfattar flera faser med start 2025, leverans till budgetberedningen 2026 och implementering 2027. Uppdraget syftar till att skapa tydliga roller, stabil finansiering och gemensamma prioriteringar för att stärka platsens utveckling.

Resultatet av processen för SAMLÄ bedöms bidra till ökad effektivitet och samordning även inom Region Gotland. Genom att skapa en tydlig struktur för dialog och samverkan minskar risken för fragmenterade insatser och kortsiktiga lösningar. Modellen stärker kopplingen mellan lokala utvecklingsinitiativ och regionens strategiska mål, vilket är i linje med den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040. Ur ett koncernperspektiv innebär SAMLÄ att alla verksamheter inom Region Gotland får en tydlig struktur för frågor som rör lokal utveckling, vilket möjliggör effektivare verksamhetsplanering och genomförande av insatser.

Bedömning

Utvecklingen av processen för SAMLÄ bedöms enligt regionstyrelseförvaltningen bidra till ökad effektivitet och samordning inom Region Gotland som organisation. Genom att skapa en tydlig struktur för dialog och samverkan minskar risken för fragmenterade insatser och kortsiktiga lösningar. Modellen stärker kopplingen mellan lokala utvecklingsinitiativ och regionens strategiska mål, vilket är i linje med den regional utvecklingsstrategi Vårt Gotland 2040.

Ur ett koncernperspektiv innebär SAMLÄ att alla verksamheter inom Region Gotland får en tydlig struktur för frågor som rör lokal utveckling, vilket möjliggör för effektivare verksamhetsplanering och genomförande av insatser. Det kräver självklart att även Region Gotland som organisation strukturerar sig utifrån den samverkansform som kommer fram genom den gemensamma processen.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen 2025-05-25, § 264

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-12-18

RS AU § 19

Remiss. Begäran om yttrande över ansökan om nätkoncession

Ärendenummer: RS 2025/2340

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen beslutar att inlämna upprättat förslag till Energimarknadsinspektionen.

Jäv

Andreas Unger (M) anmäler jäv och deltar inte i handläggningen av ärendet.

Sammanfattning

Gotlands Elnät AB ansöker hos Energimarknadsinspektionen om linjekoncession, enligt ellagen, för två nya 145 kV-högspänningsledningar mellan Näs och Hemse. Region Gotland har getts möjlighet att yttra sig över ansökan.

I remissen ställs kommunspecifika frågor och uppmaningar. De senare är att informera om den planerade ledning kan innebära risker för negativ påverkan på viktiga samhällsfunktioner, att granska ansökan för att se om elnätsföretaget i tillräcklig grad har kännedom om kommunala planer och lokala förutsättningar, till exempel kommunala naturreservat, kommunala vägar eller vattenskyddsområden och till sist att informera om kommunen ser att det kan behövas särskilda dispenser eller tillstånd utöver nätkoncessionen för den ansökt sträckningen: Regionstyrelsen har i ett tidigt skede yttrat sig positivt över planerad elnätsförstärkning på Gotland, förvaltningen ser inte att ledningen innebär risker för viktiga samhällsfunktioner för civilsamhället på Gotland. Enligt remissunderlaget har elnätsföretaget i tillräcklig grad kännedom om kommunala planer och lokala förutsättningar. Enligt några av de redovisade samrådsyttrandena i remissunderlaget och enligt MKB:n, blir biotopskydds- och artskyddsdispenser aktuella för delar av planerad sträckning och vissa anläggningsarbeten kan kräva tillstånd enligt kulturmiljölagen.

Kommunspecifika frågor:

- Är ledningen förenlig med gällande detaljplaner och områdesbestämmelser? Ledningen planeras inte gå genom områden med detaljplan. Enligt ett tidigt yttrande från Miljö och byggnämnden möter planerad sträckning inga planhinder.
- Berör ledningen områden som tas upp i andra kommunala planer eller program (till exempel översiktprogram och naturvårdsplaner)? Planerad sträckning berör inte kommunala naturreservat eller vägar. I omedelbar närhet till planerad ny station i Hemse finns vattenskyddsområdet i Hemse, vilket kräver uppmärksamhet. Planerad ledning bedöms förenlig med översiktsplanen.

- Passerar ledningen nära skolor, förskolor eller annan liknande verksamhet? Nej, den planerade ledningen rör inte fastigheter där kommunala verksamheter bedrivs.
- Anser ni att de skyddsåtgärder som elnätsföretaget beskriver i ansökan är tillräckliga? Förutsatt att det villkoras i uppdrag till eventuella underentreprenörer, är bedömningen att de skyddsåtgärder som beskrivs i ansökans miljökonsekvensbeskrivning, MKB, blir tillräckliga, men frågan kan inte besvaras nu. Remissunderlaget är på en för övergripande nivå. Det framgår inte hur sökande avser att genomföra de åtgärder som föreslås i ansökans MKB och underliggande undersökningar, då det beslutas först i detaljprojekteringar. Bedömning och beskrivning i denna tjänsteskrivelse koncentreras därför på frågor om skyddsåtgärder.

Bedömning

Förvaltningens samlade bedömning är att ledningen bör tillstyrkas förutsatt att de hänsynsåtgärder som föreslås genomförs. Men, i underlaget saknas en tydlig koppling mellan förslagen på skyddsåtgärder och sökandes åtagande att genomföra dessa. I samrådet skrev dåvarande samhällsbyggnadsförvaltningen *"De föreslagna sträckningarna påverkar inte några pågående detaljplaner eller utpekade utvecklingsområden enligt gällande översiktsplan respektive samrådsförslag till översiktsplan 2040."* Om alternativ 1, det nu valda, angavs att det *"ligger i närmast anslutning till de områden som översiktsplanen pekar ut för vindkraft och energiproduktion, vilket eventuellt skulle kunna ge synergieffekter. Ungefär halva sträckan kräver ny ledningsdragnings, vilket innebär att det påverkar ett "orört" landskap. Den del som är tänkt att löpa genom riksintresseområdet Hablingbo och Silte, riskerar att påtagligt skada riksintresset."*

Regionstyrelseförvaltningen konstaterar att enligt kulturmiljöutredningen och den miljökonsekvensbeskrivning, MKB, som bilagts ansökan, *"har området analyserats utifrån visuell påverkan där bedömningen är att det inte innebär någon påtaglig skada på riksintresset om man använder sig av en lägre variant av stolpar"* och att ledningspassagen längs sockengränsen mellan Silte och Hablingbo *"berör i ringa grad den dåtida bebyggda miljön och löper till stor del genom utmarken mellan bygderna"* Det, och övriga föreslagna skyddsåtgärder, kan motivera att förslaget tillåts, under förutsättning att sökande verkligen gör anpassningar i utformningen av ledningen och att såväl sökande som underentreprenörer tydligt måste åta sig de hänsynsåtgärder som föreslås i de underliggande artskydds och kulturmiljöutredningarna och i ansökans MKB.

I samrådet förordade Region Gotland att nära bostäder ska magnetfält få vara högst 0,2 mikrotelsla, μT . Men sökande hänvisar till att det saknas vetenskapliga belägg för gränsvärden och att branschstandard för magnetfält nära bostäder är 0,4 μT . Vidare anges att ingen bostad längs det förordade stråkalternativet kommer att exponeras för magnetfält över 0,4 μT från de nya ledningarna.

Förutsatt att de villkoras i uppdrag till eventuella underentreprenörer, bedömer Region Gotland ändå de skyddsåtgärder för natur- och kulturmiljöer som elnätsföretaget beskriver i ansökans MKB som tillräckliga. Vidare framgår inte något behov av särskilda dispenser eller tillstånd utöver nätkoncessionen för den ansökta sträckningen utöver att tillstånd enligt kulturmiljölagen kommer att behövas på vissa håll och, enligt MKB:n, blir biotopskydds- och artskyddsdispenser aktuella för delar av sträckningen. Med de i MKB:n, artskyddsutredningar och kulturmiljöutredningen föreslagna anpassningarna av lokalisering såväl som skydds- och hänsynsåtgärder bedöms ledningen, trots en viss påverkan kunna tillåtas.

Region Gotland gör vidare bedömningen att underlaget i remissen är på en för övergripande nivå för att exakt visa vilka åtgärder som sökande åtar sig att göra på varje plats. Bland annat anges preliminära stolpval för olika delsträckor. Det framgår dock inte vilka sträckor som ska ha vilka stolpar. Därav går det inte att bedöma om skyddsåtgärderna sammantaget blir tillräckliga.

Ärendets behandling under mötet

Andreas Unger (M) anmäler jäv och deltar inte i handläggningen av ärendet.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsens yttrande, RS 2023/261, från 22 februari 2023

Synpunkter gällande samråd inför områdeskoncession, MBNV-2023-342, 31 mars 2023

Yttrande MBN 2025/1569, 24 september 2025

Remiss. Energimarknadsinspektionen, inkom 3 december 2025, med bilagor
Regionstyrelsens yttrande 2026-01-28

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 19 december 2025

RS AU § 20

Remiss. Översynen av riksintressen för värdefulla ämnen och material på norra Gotland

Ärendenummer: RS 2025/2246

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Sammanfattning

Sveriges geologiska undersökning (SGU) arbetar med en översyn och revidering av detaljavgränsningen för de fyra befintliga riksintresseanspråken för värdefulla ämnen eller material på norra Gotland: Storugns-Klinthagen, Fleringe, Rute och Stucks.

Region Gotland har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på förslaget, ursprungligen senast den 16 januari 2026 men efter att myndigheten beviljat Region Gotland anstånd, senast den 30 januari 2026.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har tillsammans med berörda funktioner vid teknikförvaltningen och regionstyrelseförvaltningen arbetat fram upprättat förslag till yttrande. Yttrandet behandlas i tekniska nämnden den 21 januari och i regionstyrelsen den 28 januari, vartefter det expedieras till SGU.

Bedömning

Förvaltningen vill inledningsvis påpeka att Gotland redan i dag tar ett stort ansvar för den nationella försörjningen av såväl cement som kalksten för andra ändamål. För Gotland är det av stor betydelse att de industriverksamheter som etablerar sig på ön och som genom sin verksamhet påverkar vatten, natur och människors närmiljö på ett negativt sätt, också kan bidra till att skapa positiva effekter inom andra områden såsom näringsliv och arbetsmarknad. I det underlag som SGU presenterar ser förvaltningen inga tydliga positiva effekter där Gotland som samhälle ges fördelar av en utökad kalktäktsverksamhet. Tvärtom uppstår ett antal risker rörande just vatten, natur och människors närmiljö.

Förvaltningen konstaterar att reviderade och utökade riksintresseanspråk för kalkstensfyndigheter inte per automatik innebär att hela områdena kommer att tas i anspråk för utvinning. Detta avgörs vid en tillståndsprövning i domstol där en avvägning mot bland annat andra riksintressen sker. Däremot finns det anledning att tro att ett beslut om ett mer omfattande riksintresseanspråk för kalkstensfyndigheter kan stärka möjligheten för en aktör att i ett senare skede erhålla tillstånd för utökad brytning av fyndigheten.

Mot föreslagna utökningar av riksintresseanspråk för kalkstensfyndigheter på norra Gotland står Gotlands behov av att fortsatt kunna producera en

tillräcklig mängd dricksvatten av god kvalitet och att dessa möjligheter inte försämras över tid. Särskilt viktigt blir detta mot bakgrunden av den närliggande kommunala vattentäkten i Bästeträsk riskerar att påverkas negativt som ett resultat av fortsatt eller utökad täktverksamhet.

Vidare har Region Gotland tidigare ställt sig positiva till etableringen av den blivande nationalparken Bästeträsk och konstaterar att vissa av de föreslagna utökningarna av befintliga riksintresseanspråk för värdefulla ämnen och mineral kan utgöra en intressekonflikt med tillskapandet av nationalparken och dess betydelse för det rörliga friluftslivet, besöksnäringen och kringliggande verksamheter. Nationalparken förväntas bidra med positiva aspekter gällande utvecklingen av näringslivet och andra effekter som är av betydelse för samhällsutvecklingen på norra Gotland.

Region Gotland har tidigare yttrat sig om liknande riksintresseanspråk och understryker vikten av en balans mellan industriell utveckling och andra intressen.

Region Gotlands ställningstaganden i Översiktsplan Vårt Gotland 2040 gällande riksintresse fyndigheter av ämnen eller material

Region Gotland antog den 17 februari 2025 en ny översiktsplan, "Översiktsplan Vårt Gotland 2040" som var ute på granskning under våren 2024 (mars-april). I översiktsplanen görs följande ställningstaganden för fyndigheter av ämnen eller mineral av relevans för de befintliga riksintresseanspråken på norra Gotland:

Följande områden föreslås helt eller delvis undantas från område av riksintresse fyndigheter eller material:

- • *Fleringe, överlappas av Natura 2000-område*
- • *Rute, överlappas av Natura 2000-område*
- • *Stucks, överlappas av Natura 2000-område*
- • *Del av Storugns-Klinthagen som överlappar med Natura 2000-område*

Med anledning av statens utpekande av Natura 2000-område, överlappande riksintresse för naturvård samt det pågående arbetet med att tillskapa en ny nationalpark gör regionen avvägningen att naturvärden har företräde framför riksintresset för områdena listade nedan:

- • *Fleringe, överlappas av Natura 2000-område*
- • *Rute, överlappas av Natura 2000-område*
- • *Stucks, överlappas av Natura 2000-område*
- • *Del av Storugns-Klinthagen som överlappar med Natura 2000-område*
- *För dessa riksintresseområden bör en revidering göras av SGU.*

Förvaltningen konstaterar att SGU inte bemötte de ställningstaganden som gjordes i översiktsplanen under dess granskningsprocess men vidhåller att de

fortsatt är gällande. Vidare konstaterar förvaltningen att SGU inte har redogjort för Region Gotlands ställningstaganden i underlaget till remissen.

Förvaltningen bedömer att de förändringar som SGU föreslår mot bakgrund av den genomförda utredningen innebär att riksintresseanspråken på norra Gotland sammantaget utökas med omkring 11,6 procent. Utökningen sker i de befintliga riksintresseanspråken Storugns-Klinthagen och Rute-Stucks. Utökningen av de berörda riksintresseanspråken på norra Gotland motsvarar vidare en total utökning av riksintresseområdena för värdefulla ämnen eller material på hela Gotland med omkring 3,7 procent.

SGU:s redovisning av andra riksintressen på norra Gotland

I underlaget till remissen redovisar SGU de fyra riksintresseområdenas överlapp med befintliga riksintresseområden. Förvaltningen konstaterar att utökningen som föreslås innebär ytterligare överlapp med ett antal riksintresseområden:

Storungs-Klinthagen: utökningen innebär ytterligare överlapp med Natura 2000-områden och riksintresse för friluftsliv.

Rute-Stucks: utökningen innebär ytterligare överlapp med Natura 2000-områden, riksintresse för friluftsliv, riksintresse för naturvård och riksintresse för kulturmiljövården. Föreslagen utökning av Rute-Stucks innebär vidare att vissa delar av riksintresseanspråket överlappar med den föreslagna avgränsningen för den blivande nationalparken Bästeträsk.

Förvaltningen konstaterar även att SGU inte redovisar förekomsten av andra riksintressen som angränsar eller ligger i nära anslutning till de fyra befintliga riksintresseområdena:

Storungs-Klinthagen: ligger delvis i nära anslutning till riksintresse för högexploaterad kust samt i nära anslutning till riksintresse för totalförsvarets militära del, påverkansområde för buller eller annan risk samt område av betydelse på land gällande hamnen i Kappelshamn som ägs av Fortifikationsverket och används av Försvarsmakten.

Rute-Stucks: ligger delvis i nära anslutning till riksintresse för högexploaterad kust samt i nära anslutning till riksintresse för totalförsvarets militära del, riksintresse på land samt påverkansområde för buller eller annan risk gällande Trelge övnings- och skjutfält.

Kommunalt vatten – Bästeträsk

Initialt konstaterar förvaltningen att SGU överhuvudtaget inte har redovisat något om vilken konflikt som kan föreligga med kommunal vattenproduktion eller vattenskyddsområden. Av de fyra befintliga riksintresseanspråken på norra Gotland överlappar Fleringe, Rute och Stucks med vattenskyddsområde för den kommunala vattentäkten Bästeträsk.

Fleringe: en liten del av riksintresseanspråket överlappar sekundär skyddszon.

Rute: merparten av riksintresseanspråket överlappar sekundär skyddszon och i delar även primär skyddszon.

Stucks: omkring hälften av riksintresseanspråket överlappar sekundär skyddszon och i delar även primär skyddszon.

Storungs-Klinthagen: överlappar och angränsar ej vattenskyddsområdet.

SGU föreslår även en utökning av det sammanslagna området Rute-Stucks inom både sekundär och primär skyddszon. Merparten av den föreslagna ökningen sker inom primär skyddszon. Förslaget innebär även att en mindre del, av det tidigare området Stucks, minskar inom primär och sekundär skyddszon.

Enligt föreskrifterna för Bästeträsk kräver täkt av berg tillstånd i både primär och sekundär skyddszon. Tillstånd enligt föreskrifterna krävs dock inte om verksamheten har tillståndsprövats enligt 9 eller 11 kapitlet i miljöbalken. Föreskrifterna för vattenskyddsområdet innebär därmed inte någon särskild begränsning i möjligheten att nyttja riksintresseanspråket för kalkstensbrytning.

Vattenskyddsområdet omfattar i princip hela avrinningsområdet för Bästeträsk. En brytning inom vattenskyddsområdet skulle därmed innebära att tillrinningen till Bästeträsk riskerar att minska. Risk finns även att brytning närmare ytvattentäkten med tillhörande avvattning kan påverka de lokala grundvattenförhållandena.

Prövning av bergtäkt på fastigheten Bunge Ducker 1:64 har skett upp till högsta instans med avslag till kalkstenstäkt m m (Mark och -miljööverdomstolen 2018-09-11, M 5431-14, Högsta domstolen 2019-04-01 mål nr T 4829-18). Det finns därför inget skäl att behålla riksintresseanspråket i denna del.

Förvaltningen anser därför att Region Gotland ska motsätta sig en utvidgning av det sammanslagna området Rute-Stucks.

Förvaltningen konstaterar vidare att förslaget till nytt riksintresseanspråk även omfattar mark där Region Gotland och-/eller tredje part, med Region Gotlands medgivande, äger ledningar för samhällsviktig infrastruktur. Det är väsentligt för Region Gotland att rådigheten över berörd infrastruktur, och möjligheten att förnya densamma, inte påverkas av riksintresset.

Blivande nationalpark Bästeträsk

Region Gotland har tidigare ställt sig positiv till etableringen av den blivande nationalparken Bästeträsk och konstaterar att vissa delar av den föreslagna utökning av området Rute-Stucks överlappar med avgränsningen för den blivande nationalparken Bästeträsk. Förvaltningen konstaterar att detta kan innebära en intressekonflikt med tillskapandet av nationalparken, vilket även

kan medföra negativa konsekvenser för det rörliga friluftslivet, besöksnäringen och kringliggande verksamheter. Nationalparken förväntas bidra med positiva aspekter gällande utvecklingen av näringslivet och andra effekter som är av betydelse för samhällsutvecklingen på norra Gotland.

Sammanfattande ställningstagande

Region Gotland har tidigare yttrat sig om liknande riksintresseanspråk och understryker vikten av en balans mellan industriell utveckling och andra intressen.

Sammanfattningsvis anser förvaltningen att Region Gotland bör avstyrka föreslagen utvidgning av riksintresset för Rute-Stucks i de delar som kommer i konflikt med vattenskyddet för Bästeträsk. Ställningstagandet bottnar i ansvaret för och omsorgen om en långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning för Gotland och tar utgångspunkt i vattenskyddsområdet för Bästeträsk.

Vidare framhåller förvaltningen att de ställningstaganden som har gjorts i Översiktsplan Vårt Gotland 2040 gällande fyndigheter av ämnen eller mineral fortsatt är gällande och att områdena på norra Gotland som överlappar med Natura 2000-områden helt eller delvis bör undantas från område av riksintresse för fyndigheter av ämnen eller material. Förvaltningen framhåller att detta ställningstagande väger särskilt tungt gällande den del av område Rute-Stucks som har prövats i högsta instans med avslag som följd, det bedöms således inte finnas skäl att behålla, eller utöka, riksintresseanspråket i denna del.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Max Wallman Sundberg, översiktsplanerare, teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen.

Ordförande yrkar att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande med hänvisning till att ytterligare överläggning behövs.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Remiss. Utredning angående översyn av de tre kalkstensfyndigheterna Storungs-Klinthagen, Rute, Fleringe samt Stucks, daterad 2025-11-24
Sektorsbeskrivning – riksintresse enligt 3 kap. 7 § miljöbalken (SGU dnr 31-3007/2024), daterad 2025-11-03
Regionstyrelsens yttrande 2026-01-28
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-12-18

RS AU § 21 Remiss av Europeiska kommissionens förslag till ett nytt genomföranderamverk

Ärendenummer: RS 2025/2063

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Sammanfattning

Regeringen har, genom Finansdepartementet, gett myndigheter, regioner och andra organisationer möjlighet att lämna synpunkter på EU-kommissionens förslag till ett nytt uppföljnings- och genomföranderamverk för EU:s nästa långtidsbudget. Förslaget innebär betydande förändringar jämfört med nuvarande programperiod, särskilt kopplat till ett nytt prestationsbaserat utbetalningssystem.

Regionstyrelseförvaltningen noterar EU-kommissionens övergripande ambition att skapa ett mer enhetligt, transparent och resultatinriktat system för uppföljning och rapportering. Ansatsen att gå från tusentals indikatorer till ett hundratal anses som god, men samtidigt ser Region Gotland risker med den föreslagna modellen, något som bedöms få negativa konsekvenser på lokal, regional och nationell nivå.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen har inför upprättandet av remissvaret fört dialog med närliggande regioner inom programområdet Småland och Öarna samt med en särskilt tillsatt arbetsgrupp inom SKR som under hösten har arbetat med EU:s förslag till nya förordningar. Utifrån detta har regionstyrelseförvaltningen gjort en sammanvägd bedömning.

Regionstyrelseförvaltningen noterar EU-kommissionens ambition att förenkla det idag mycket komplexa systemet med tusentals indikatorer. Även om ambitionen är god och ansatsen välkomnas, bedömer förvaltningen att förslaget i sin nuvarande form främst underlättar uppföljning och utvärdering på en övergripande och aggregerad nivå, med fokus på budgetens helhet.

Regionstyrelseförvaltningen anser att förslaget i stället bör fokusera på att säkerställa ett effektivt och ändamålsenligt genomförande på programnivå, där uppföljnings- och genomföranderamverket är flexibelt, tar hänsyn till regionala och territoriella skillnader och inte ökar den administrativa bördan för exempelvis stödmottagare och de aktörer som ansvarar för programgenomförandet.

Regionstyrelseförvaltningen anser att förslaget inte tar tillräcklig hänsyn till erfarenheter från innevarande programperiod, där exempelvis stelbenta

indikatorer har lett till inlåsningseffekter av medel, samt att ökade krav på stödmottagare kopplat till redovisning och en prestationsbaserad utbetalningsmodell kan medföra att allt fler aktörer tvekar inför att söka EU-medel.

Regionstyrelseförvaltningen konstaterar vidare att den föreslagna strukturen ställer höga krav på styrning och samarbete mellan myndigheter. Implementering av nya system bör i möjligaste mån anpassas till, eller integreras med, befintliga system som NYPS 2020. Detta för att undvika höga administrativa kostnader, extra resursbehov och fördröjningar i programgenomförandet. Förvaltningen vill också understryka att implementeringen av ett nytt uppföljnings- och genomföranderamverk ställer stora krav på fungerande flernivå- och flerpartssamverkan, där regional delaktighet i alla delar av processen är av yttersta vikt.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att regionstyrelsen beslutar att lämna det upprättade yttrandet till Finansdepartementet.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av William Cöster, projektutvecklare, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande yrkar att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande med hänvisning till att ytterligare överläggning behövs.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Begäran på svar om ”Remittering av Europeiska kommissionens förslag till ett nytt genomföranderamverk”. Regeringskansliet, inkom 2025-10-23

Region Gotlands svar på ”Remittering av Europeiska kommissionens förslag till ett nytt genomföranderamverk ” 2026-01-28

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-12-15

RS AU § 22

Överklagande av regionfullmäktiges beslut 2025-11-17, RF § 182 och RF § 184 Strategisk process ö-lägesfaktorer och kommunikationer

Ärendenummer: RS 2025/2373

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen beslutar att avge upprättat yttrande till Förvaltningsrätten.

Sammanfattning

Regionfullmäktiges beslut om att anslå medel för projektet ”Strategisk process ö-lägesfaktorer och kommunikationer” har blivit överklagat. Förvaltningsrätten har förelagt Region Gotland att komplettera med bland annat ett yttrande om hur regionen ställer sig till överklagandet. Regionen har blivit beviljad anstånd med yttrandet till den 30 januari 2026.

Förslag till yttrande är under utarbetande och beräknas komma med i kallelsen till regionstyrelsens sammanträde den 28 januari 2026. I övrigt har regionstyrelseförvaltningen redan gett in begärda kompletteringar.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Patrik Pettersson, chefjurist, regionstyrelseförvaltningen. Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Föreläggande med överklagande daterad 2025-12-05
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2015-12-18

RS AU § 23 Värdskap för Organization of World Heritage Cities i Visby 2026

Ärendenummer: RS 2025/2418

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regiondirektören får i uppdrag att bekräfta Region Gotlands avsikt att vara värd för Organization of World Heritage Cities april 2026.
- Kostnaderna för konferensen belastar politikens ansvar inom regionstyrelsens budget.

Sammanfattning

Region Gotland har fått frågan om att stå värd för ett möte inom Organization of World Heritage Cities (OWHC) i april 2026. Det som motiverar värdskapet är förväntade mervärden i form av stärkt strategisk opinionsbildning inom nätverket för stadsutvecklingsfrågor som berör bebodda historiska städer med högt besöksstryck och stor säsongsvariation likt Visby. Mötet förväntas också stärka relationer med andra medlemmar i OWHC och bidra positivt till bilden av Gotland. Region Gotland har ökat sitt deltagande inom nätverket de senaste tre åren genom flera arbetsgrupper och möten vilket har gjort medlemmarna i OWHC nyfikna på Visby. Det har föranlett förfrågan om värdskap för ett möte på Gotland.

Bedömning

Det finns flera faktorer som motiverar att Region Gotland under 2026 står värd för ett möte i OWHC. Mötet är efterfrågat av flera städer i nätverket samt av både det regionala och det internationella sekretariatet. Mötet är ett tillfälle att lyfta fram frågor inom nätverket för stadsutvecklingsfrågor som berör bebodda historiska städer med högt besöksstryck och stor säsongsvariation likt Visby. Utöver tillresta medlemmar från städer i OWHC från främst Europa men även Nordamerika, så deltar även representanter från ansvariga myndigheter för världsarvet på Gotland och andra aktörer i världsarvsrådet.

Region Gotland får därtill ett tillfälle att dela Gotlands erfarenheter i vårt världsarv med deltagarna och diskutera städernas roll och möjligheter i ett internationellt sammanhang med andra världsarv. Det är även ett tillfälle att involvera gotländska aktörer i mötet och visa upp resultat av Region Gotland engagemang i OWHC för en bredare målgrupp.

Tidsmässigt kommer mötet äga rum i april 2026. Förslaget datum är 27–29 april 2026. Datum har stämts av med OWHC-sekretariatet samt berörda politiker vid Region Gotland.

Utifrån vad förvaltningen känner till idag, beräknas totalbeloppet för värdskapet uppgå till ca 80 000 SEK, exklusive moms och exklusive egen arbetstid. Den sammanvägda bedömningen är att Region Gotland bör tacka ja

till värdskapet och att kostnaderna för detta bör belasta politikens ansvar inom regionstyrelsens budget.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Ej aktuell.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att mötet är kostnadseffektivt då vi delvis använder egna lokaler och egen personal till exempel för stadsvandringen. Flera av omkostnaderna för boende och mat kommer att finansieras av det internationella sekretariatet för OWHC.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att det kan ingå som ett perspektiv i diskussioner om livsmiljön i Visby. Inga barn eller ungdomar planeras delta i mötet.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömning är att mötet kommer att sträva efter att vara helt jämställt. Inbjudan vänder sig till både män och kvinnor. Varje stad skickar sina utvalda representanter. Region Gotland kommer att sträva efter att lika många kvinnor som män ska presentera och leda mötet. Könsuppdelad statistik kommer att tas fram.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att mötet kommer att hållas i världsarvet i Visby innerstad men att Gotland i stort kommer att presenteras och diskuteras.

6. Klimat och miljöperspektiv

Bedömningen är att transporter till Gotland blir den största klimatpåverkan. Väl här kommer gästerna att färdas till fots, äta lokal mat och följa de råd och riktlinjer som gäller på Gotland till exempel gällande vattenförbrukning. Vi kommer också att särskilt be om lokal, ekologisk mat för catering och andra måltider så långt det är möjligt.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Louise Hoffman Borgö, världsarvssamordnare, teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-12-18

Bilaga: Informationsmaterial om OWHC, digital broschyr

RS AU § 24 Uppdrag. Regionala utvecklingsrådet

Ärendenummer: RS 2025/2256

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Återrapportering av uppdraget tas emot.

Sammanfattning

Vid regionstyrelsens sammanträde 2025-10-23 (Mål och budget, RS § 426) fick regiondirektören i uppdrag att utreda möjligheterna att nyttja det Regionala utvecklingsrådet för frågor som idag hanteras inom andra strategiska forum och återkomma med ett förslag senast 15 december 2025.

Regionala utvecklingsrådet diskuterade frågan den 18 november och konstaterade att det inte finns något i rådets uppdrag eller instruktioner som förhindrar rådet att lyfta frågor av styrande karaktär som idag hanteras inom andra strategiska forum där flera av rådets ledamöter också är representerade.

För frågor där det bedöms ändamålsenligt och effektivt att samla styrningen anser rådet att dessa frågor kan hanteras på rådets ordinarie möten, inom ramen för rådets nuvarande instruktion. När frågor som enbart berör en del ledamöter lyfts ska enbart de ledamöter som berörs delta, om inte annat anges av mötets ordförande. Regionala utvecklingsrådet diskuterade dock inte om styrningen för specifika råd eller forum *bör* omformas. Det mandatet ligger inom ramen för det givna uppdraget för varje specifikt forum eller råd. Men i de fall där behovet identifieras är det möjligt för rådet att hantera sådana frågor.

I ett första steg anser det regionala utvecklingsrådet att styrningen för följande forum och råd skulle kunna samordnas inom ramen för rådet om de så önskar:

- Världsarvsrådet.
- Blått Centrum.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Staffan Landin, strateg, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Instruktion för Samverkansråd och forum. Daterad 2023-03-16

Regionstyrelsen 2025-10-23, § 426

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-12-02

RS AU § 25

Motion. Bostäder för bofasta – för ett levande Gotland året runt

Ärendenummer: RS 2025/1158

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Motionen anses besvarad.

Sammanfattning

Johan Malmros (C) yrkar i en motion att regionfullmäktige beslutar:

- Att söka finansiering och samarbetspartners inklusive akademiska aktörer för att därefter genomföra ett projekt i syfte att identifiera, utvärdera och föreslå lösningar på bostadsutmaningen i Gotlands mest utsatta bygder. Projektet ska bygga på erfarenheter från andra öar och kustsamhällen, och inkludera forskningsbaserad kunskap, eventuell ny kunskapsproduktion och analys.
- Att i nära och långsiktigt samarbete med lokala utvecklingsaktörer, föreningar och boende genomföra åtgärder baserade på projektets slutsatser – där medborgare har en tydlig roll i både utformning och genomförande.

Motionen beskriver att flera delar av Gotland har en oroande utveckling: färre och färre är bofasta. I stället dominerar fritidsboende och deltidboende. Priserna är höga, utbudet begränsat och det är i första hand personer med stark köpkraft som har access till bostadsmarknaden på dessa platser. Motionen beskriver att det rimmar illa med ambitionen i Gotlands regionala utvecklingsstrategi och att det inte är hållbart. Motionären önskar att hitta vägar där långsiktighet, lokal förankring och bostadsförsörjning för hela befolkningen väger tungt.

Regionstyrelseförvaltningen instämmer i motionärens beskrivning av svårigheterna för många som önskar bo i Gotlands mest attraktiva landsbygder och kustnära platser. Det finns samma problematik i andra regioner i Sverige.

Det har gjorts studier från bland andra OECD där man jämfört öar och olika lösningar på hur länder löst frågor om höga bostadspriser. Dock är alla länders lagstiftningar olika och Sveriges lagstiftning är inte överensstämmande med andra länders. Det går därför inte i nuläget att använda de lösningar som finns i andra länder på Gotland/i Sverige.

Dagens problematik för nyproduktion av bostäder är identifierad, välkänd och nationell och den drabbar särskilt landsbygden. Om förutsättningarna förändras genom till exempel nya nationella regelverk/lagstiftning,

finansieringslösningar eller bidrag/subventioner på nationell nivå så kan motionen vara en god idé att aktualisera.

Bedömning

Motionen beskriver att flera delar av Gotland – som Fårö, Östergarnslandet och Storsudret – har en oroande utveckling: färre och färre är bofasta. I stället dominerar fritidsboende och deltidboende, vilket gör att unga som växt upp i dessa bygder, eller familjer som vill flytta dit, har svårt att hitta bostad. Priserna är höga, utbudet begränsat och det är i första hand personer med stark köpkraft som har access till bostadsmarknaden på dessa platser. Motionen beskriver att det rimmar illa med ambitionen i Gotlands regionala utvecklingsstrategi och att det inte är hållbart. Ett Gotland där bara vissa har möjlighet att bo på många platser, är inte ett Gotland för alla. Det gäller särskilt våra mest attraktiva landsbygder och kustnära platser. Motionären önskar att hitta vägar där långsiktighet, lokal förankring och bostadsförsörjning för hela befolkningen väger tungt.

Regionstyrelseförvaltningen instämmer i motionärens beskrivning av svårigheterna för många som önskar bo i Gotlands mest attraktiva landsbygder och kustnära platser. På dessa platser är priserna på bostäder högre än på andra ställen och det kan vara svårt att hitta boende som passar den egna ekonomin.

Det är samma problematik i andra regioner som har mycket attraktiva lägen. Få ungdomar har råd att skaffa sig en bostad i de högsta prislägena/mest attraktiva lägena direkt när de flyttar hemifrån utan får börja sin bostadsresa i en bostad i ett lägre prisspann. Gotland som region har en prisbild som har stor spridning. Det finns villor i prisspannet 1,5 miljoner kr till 28 miljoner kronor och bostadsrättspriser i spannet 6 500 kr/kvm till 100 000 kr/kvm (Källa: Hemnet september 2025).

Det har gjorts studier från bland andra OECD där man jämfört öar och olika lösningar på hur länder löst frågor om höga bostadspriser. Det finns många olika lösningar som exempelvis social housing, bidragslösningar, skattelättnader, subventioner med mera. Dock är alla länders lagstiftningar olika och Sveriges lagstiftning är inte överensstämmande med andra länders. Det går därför inte i nuläget att använda de lösningar som finns i andra länder på Gotland/i Sverige, utan att nationella lagändringar eller beslut om nya bidrag/subventioner tagits i riksdagen.

Ett exempel som lyfts på Gotland i exempelvis medborgarförslag är den Boplikt som numera finns i ett 40-tal kommuner i Norge. Boplikten gör visserligen att huspriserna hålls nere, vilket kan vara en fördel för de yngre men den har också negativa effekter. Det blir mindre lönsamt för exploatörer att anlägga nya tomter och bygga nya hus. Bostadsmarknaden blir mer statisk och det kan vara svårt för äldre att få sina hus sålda. Bostäder på orter med Boplikt är lägre värderade, vilket ger invånarna en lägre värdeutveckling än andra.

Tidigare hade ett 70-tal kommuner Boplikt i Norge, men det har minskat med nästan hälften.

I dagsläget är kostnaden för nyproduktion av bostäder mycket hög oavsett geografiskt läge och det finns inga subventioner eller bidrag för exploatörer att söka. Även allmännyttan har numera samma marknadsförutsättningar som privata aktörer. Några exempel på byggande utanför Visby de senaste åren: de flerfamiljshus som byggts i Klintehamn och Hemse har varit mycket svåra att hyra ut och är förlustprojekt för fastighetsägarna.

Under 2026 påbörjar mark- och exploateringsavdelningen inom samhällsbyggnadsförvaltningen arbetet med att ta fram en markstrategi för en mer aktiv markpolitik. Regionen kan på så sätt köpa in strategiska markområden för att förädla till mark för bostadsändamål.

I linje med regionfullmäktiges prioritering Ett hållbart växande Gotland och miljö- och byggnämndens mål om att möjliggöra för bostäder har miljö- och byggnämnden beslutat om en prioriteringsordning för detaljplanearbetet där detaljplaner med bostäder nu prioriteras högst. Prioriteringsordningen ska utvärderas och uppdateras vid behov.

Även den nya översiktsplanen Vårt Gotland 2040 och kommande planeringsstrategi tar fasta på behovet av flera bostäder och fler gotlänningar. Boverket beskriver att syftet med planeringsstrategin är att *"i planeringsstrategin ska kommunen fokusera på de strategiska frågor som leder mot målen i kommunens vision med utvecklingen av den fysiska miljön."* Det betyder att den kommer lyfta målkonflikter och möjligheter för att uppnå Gotlands vision men även delar av regionfullmäktiges prioritering Ett hållbart växande Gotland - *"Då behövs fler och ett varierat utbud av bostäder som gör det möjligt att bo på hela Gotland. För att möjliggöra byggande och för att det ska vara attraktivt att bo, leva och verka över hela ön krävs att kommunikationer, teknisk försörjning, välfärd och service säkerställs och utvecklas."*

Region Gotland (RG) har under 2025 sökt kontakt tillsammans med Uppsala universitet Campus Gotland (UUCG) med Uppsala-baserade Institut för urban och bostadsforskning (IBF), som är ledande i den akademiska världen i Sverige när det gäller bostadsforskning. Det har redan nu lett till en fördjupning på årets konferens för den regionala utvecklingsstrategin. RG, UUCG, IBF undersöker i närtid möjliga vägar framåt för samverkan.

Arbetet med platsutveckling på landsbygden fortgår kontinuerligt, ett exempel är att Region Gotland har tecknat en markanvisning på tomtmark i Slite med en lokal byggemenskap.

Exempel på regionala insatser som Region Gotland finansierat i närtid är GUBIS (gotländska utvecklingsbolag i samverkan) projekt FRAMÅT där de drivit platsutveckling i skolorterna Stenkyrka och Kräklingbo. Projektet har

skapat engagemang på platsen och fler familjer har intresserat sig för att flytta till Stenkyrka och Kräklingbo.

Dagens problematik för nyproduktion av bostäder är identifierad, välkänd och nationell och den drabbar särskilt landsbygden. Om förutsättningarna förändras genom till exempel nya nationella regelverk/lagstiftning, finansieringslösningar eller bidrag/subventioner på nationell nivå så kan motionen vara en god idé att aktualisera.

Ärendets behandling under mötet

Johan Malmros (C) yrkar med instämmande av Saga Carlgren (V) bifall till motionen.

Filip Reinbag (S) yrkar att motionen ska anses besvarad.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och Johan Malmros yrkande och finner att regionstyrelseförvaltningen förslag vinner bifall.

Beslutsunderlag

Motion 2025-04-25

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-10

RS AU § 26 Motion. Stärk folkhögskolan på Gotland

Ärendenummer: RS 2025/1142

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Motionen anses besvarad.

Sammanfattning

Saga Carlgren m fl (V) yrkar i en motion att Region Gotland utreder möjligheten för Gotlands folkhögskola att i samarbete med Vuxenutbildningen Gotland bedriva lämpliga yrkesvuxutbildningar. Bakgrunden är att öka antal gotlänningar att kunna bidra på arbetsmarknaden, som i dagsläget inte är en del av den.

Motionen har remitterats till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden för yttrande. Utifrån lagstiftningen bedömer förvaltningen att det i dagsläget inte är möjligt för Gotlands folkhögskola att i samarbete med vuxenutbildningen bedriva yrkesvuxutbildningar. Enligt förordningen om statsbidrag för regionalt yrkesvux är medlen avsatta för att finansiera yrkesinriktad vuxenutbildning på gymnasial nivå inom kommunal vuxenutbildning.

Det finns samarbets- och samverkansytor mellan folkhögskola och vuxenutbildningen för att kunna se över regionala utbudet av yrkesutbildningar och där båda har verksamheter som tillgodoser elever och deltagare som står långt från arbetsmarknaden.

Gotlands folkhögskola kan i likhet med andra utbildningsaktörer svara på upphandlingar från vuxenutbildningen, förutsatt att organisationen uppfyller grundläggande krav att bedriva yrkesutbildningar på gymnasial nivå.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer, att med remissyttrandet från gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden som redogör för de olika utbildningsformernas lagliga förutsättningar för samarbete mellan utbildningsformerna, så anses motionen vara besvarad.

Ärendets behandling under mötet

Saga Carlgren (V) yrkar bifall till motionen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och Saga Carlgren yrkande och att regionstyrelseförvaltningen förslag vinner bifall.

Beslutsunderlag

Motion Stärk folkhögskolan på Gotland. 2025-04-23

Remissyttrande gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2025-10-27

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-12-17

RS AU § 27

Motion. Utveckla pedagogisk omsorg på Gotland

Ärendenummer: RS 2025/1371

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Motionen avslås.

Sammanfattning

Sara Lidqvist (KD) yrkar i en motion att Region Gotland ska ta fram en plan för utveckling av pedagogisk omsorg på Gotland. I motionen beskrivs att det finns barn som inte passar in i den mall som förskola och fritidshem innebär, barn som behöver annan typ av omsorg och familjer som har svårt att få vardagen att gå ihop och som skulle vilja ha fler alternativ. Det lyfts även fram att där förskolor och skolor på landsbygden riskerar att försvinna, kan pedagogisk omsorg vara ett bra komplement. Det nämns att pedagogisk omsorg i egen och/eller privat regi kan bedrivas i hemmiljö med mindre barngrupper och erbjudas i åldersspannet 1-12 år.

Motionen har remitterats till barn- och utbildningsnämnden. I remissvaret beskriver nämnden skillnaderna mellan pedagogisk omsorg och förskola, då det är olika verksamhetsformer med skilda uppdrag, förutsättningar och mål. Förskolan har ett lagstadgat uppdrag enligt skollagen och läroplan för förskolan. Den ska inte endast erbjuda omsorg utan också systematisk och målstyrd undervisning ledd av legitimerade förskollärare. Pedagogisk omsorg saknar läroplan och krav på pedagogisk utbildning. Enligt skollagen kapitel 25 § 2, bör kommunen dock sträva efter att erbjuda pedagogisk omsorg om vårdnadshavare önskar det men det är inte ett lagkrav.

Under 2017 utvärderades pedagogisk omsorg i kommunal regi till följd av att det under ett antal år var få familjer intresserade av den formen av barnomsorg. Det hade medfört att antalet dagbarnvårdare blivit allt färre, vilket i sin tur innebar svårigheter att säkerställa barns säkerhet, god arbetsmiljö och ekonomi i verksamheterna. Mot den bakgrunden beslutades att avsluta pedagogisk omsorg i kommunal regi från och med den 14 juli 2017.

Pedagogisk omsorg kan även bedrivas i privat regi, efter ansökan till nämnden som kan godkänna privata aktörer som huvudmän och ansvarar för tillsynen av verksamheterna. För att starta pedagogisk omsorg i privat regi måste vissa villkor uppfyllas enligt skollagen inklusive ägar- och ledningsprövning, registerkontroller och kvalitetskrav.

I dagsläget har Ekolek AB tillstånd att som enskild huvudman bedriva pedagogisk omsorg på Gotland. Tillståndet omfattar fem dagbarnvårdare med totalt max 30 barn. År 2025 finns i Ekoleks regi en aktiv dagbarnvårdare i Slite

med fyra barn inskrivna och ytterligare en verksamhet förväntas starta i Vall hösten 2025. Ekolek AB har möjlighet att öppna upp ytterligare tre verksamheter men huvudmannen signalerar att det är svårt att rekrytera dagbarnvårdare bland annat med anledning av en utmanande arbetsmiljö där det är svårt att hitta avlastning vid sjukdom och ledigheter.

Barn- och utbildningsnämndens bedömning är att det med anledning av låg efterfrågan samt det ansträngda ekonomiska läget fortsatt skulle vara utmanande att starta upp pedagogisk omsorg i kommunal regi. För att ändå erbjuda alternativ har Region Gotland beviljat tillstånd för pedagogisk omsorg i privat regi. Det finns även möjlighet för andra intresserade att ansöka om att starta liknande verksamhet. Nämnden bedömer att Region Gotland ger tillräckliga möjligheter för pedagogisk omsorg att etableras och att det motsvarar den efterfrågan som finns. Barn- och utbildningsnämnden beslutade att föreslå att motionen ska anses besvarad med förvaltningens tjänsteskrivelse.

Bedömning

Barn- och utbildningsnämnden beskriver i sitt remissvar att det mot bakgrund av ansträngd ekonomi, låg efterfrågan, svårigheter att garantera en god arbetsmiljö, barnsäkerhet och ekonomi inte finns skäl att starta upp pedagogisk omsorg i kommunal regi. För de familjer som önskar alternativ finns det en privat aktör som har beviljats tillstånd att bedriva pedagogisk omsorg. Det finns även möjlighet för andra intresserade huvudmän att ansöka om att starta liknande verksamheter.

Regionstyrelseförvaltningen delar barn- och utbildningsnämndens bedömning att Region Gotland redan idag ger tillräckliga möjligheter för pedagogisk omsorg att etableras och att det motsvarar den efterfrågan som finns. Regionstyrelseförvaltningen bedömer att det inte finns behov av att ta fram en plan för utveckling av pedagogisk omsorg på Gotland och föreslår att motionen avslås.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Motion daterad 2025-06-10

Barn- och utbildningsnämnden 2025-10-22, § 115

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-12-15

RS AU § 28 Medborgarförslag. Endast vegetarisk förtäring till medarbetare

Ärendenummer: RS 2025/1656

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Medborgarförslaget anses besvarat.

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit 2025-08-25 där förslagsställaren föreslår att all förtäring som medarbetare inom Region Gotland bjuds på ska vara växtbaserad. Förslagsställaren skriver följande:

”Som regionanställd kan man ibland ha förmånen att bjudas på lite fika, exempelvis en macka och en kopp kaffe i samband med utbildning, trevligt!

Jag har som anställd i psykiatrin fått två sådana fikar under det senaste året, vid båda serverades fralla med ost och skinka om man inte hade anmält så kallad specialkost. Jag reagerade på att Regionen serverar skinka som "basutbud" då det är väl känt att kött har negativ effekt på klimat och hälsa. Jag föreslår att all förtäring som medarbetare bjuds på ska vara växtbaserad.

Region Gotlands måltidspolicy trycker på hållbarhet och har 6 kvalitetsverktyg att ta hänsyn till och jag kan inte se att uteslutande av kött, fågel och fisk skulle göra fikan eller måltiden mindre god, integrerad, trivsamt, miljösmart, näringsriktig eller säker, tvärtom bedömer jag att vegetarisk kost skulle bidra till att alla de sex områdena tas än mer i beaktande. I måltidspolicyn står också att läsa att de nordiska näringsrekommendationerna och livsmedelsverkets riktlinjer ska utgöra grund för planering och servering av Region Gotlands samtliga måltider. Som ni säkert känner till är de senaste versionerna av respektive rekommendationer och riktlinjer tydliga i rekommendationerna gällande kött på så vis att man bör äta max 350g/vecka. Enligt siffror från Jordbruksverket åt den genomsnittlige svensken ca 55 kg kött förra året (totalsiffran de anger är 80,5 men här har jag räknat bort "matfågel" då kostrekommendationerna jag hänvisar till rör rött kött) dvs. ca 3 ggr så mycket som rekommendationerna.

Att som Region servera kött till en befolkning som redan konsumerar långt över rekommenderad mängd uppfattar jag inte vara i linje med regionens egen måltidspolicy. Jag föreslår alltså att alla tillfällen av förtäring för personal eller liknande bör innebära servering av åtminstone vegetarisk, gärna helt växtbaserad mat och/eller fika”.

Region Gotlands måltidspolicy, Den goda måltiden RS 2019/958 – Hållbara måltider och mat i Region Gotland, beskriver regionens förhållningssätt och är ett styrande dokument och stöd för att kvalitetssäkra och följa upp måltider

och mat i Region Gotland. Hänsyn ska tas till hälsa, miljöpåverkan samt en långsiktig och god ekonomisk hushållning.

Ambitionen i policyn är bland annat att *"öka servering av växtbaserade rätter och animaliska produkter som främjar både hälsan och en hållbar livsmedelskonsumtion"*. I policyn anges även att *"Gotland är en förebild i energi- och klimatomställningen, där måltider och mat bidrar till ekologisk hållbarhet genom medvetna val för miljö och klimat"*. Samtidigt anges att *"Gotland är en nytänkande tillväxtregion med utvecklingskraft, där den offentliga måltidsverksamheten bidrar till attraktionskraft och samarbeten med gotländska producenter och leverantörer vilket bidrar till utveckling över hela ön"*. Här bör poängteras att många gotländska livsmedelsproducenter levererar animaliska livsmedel.

I policyn går vidare att läsa att *"Policyn ska stimulera till dialog mellan medborgare, regionens förtroendevalda, medarbetare, verksamheter och näringsliv"* samt att *"Samtliga förvaltningar är ansvariga för att denna policy är väl känd inom den egna verksamheten, såväl avseende måltider som produceras och serveras av regionstyrelseförvaltningens medarbetare, som måltider som i förekommande fall produceras och serveras av medarbetare inom respektive förvaltning."*

Bedömning

Mot bakgrund av de ambitioner och målsättningar som uttrycks i måltidspolicyn, bedöms goda förutsättningar finnas för att inom respektive förvaltning, avdelning och verksamhet föra en dialog om hur policyns ambitioner och mål ska tillämpas inom den egna verksamheten. Ställningstaganden om att endast servera vegetariska alternativ då personal bjuds på fika är fullt möjligt.

Dock bedöms en regionövergripande riktlinje för personals mat och måltider inte vara aktuell att införa. Olika regelverk för personal och medborgare bedöms svårhanterabart. Gränsdragningen mellan vad som är mat och måltider som personalen bjuds på av sin arbetsgivare, vad som är måltider som personal intar tillsammans med de personer som verksamheten är till, för skulle kunna bli svårt att definiera i vissa verksamheter. Om exempelvis en personal i tjänst och en person som får stöd från regionens verksamheter bjuds på förtäring tillsammans, kan det bli svårt att hantera olika kostalternativ.

Att upprätta nya, kompletterande, styrdokument till befintlig måltidspolicy bedöms vara ogynnsamt kopplat till genomförbarheten såsom avseende implementering och efterlevnad i verksamheterna. Strävan bör i stället vara dialog inom den egna verksamheten. Medborgarförslaget bör dock beaktas som medskick inför kommande revidering av måltidspolicyn.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Medborgarförslag daterad 2025-08-25

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-12-11

RS AU § 29 Medborgarförslag. Ge inte bort vatten på restaurang, sälj det!

Ärendenummer: RS 2025/1534

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Medborgarförslaget avslås.

Sammanfattning

I ett medborgarförslag föreslås att alla restauranger och hotell på Gotland bör sluta ge bort vatten till gäster.

Region Gotland saknar laglig möjlighet att bestämma över hur restauranger och hotell ska sätta sina priser på dricksvatten till kund. Ärendet föreslås därför avslås.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Medborgarförslag daterad 2025-07-19

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-10-24

RS AU § 30 Medborgarförslag. Skänka frukt

Ärendenummer: RS 2024/2130

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Medborgarförslaget anses besvarat.

Sammanfattning

I ett medborgarförslag föreslås, med exempel från Danderyds kommun, att det informeras om vilka verksamheter inom Region Gotland som kan ta emot färsk frukt som allmänheten vill skänka.

Oaktat den välvilliga andan i medborgarförslaget är kosthantering förenat med frågor från hanterings- och säkerhetssynpunkt. Regionstyrelseförvaltningen anser därför att någon generell ordning om hur färsk frukt skulle kunna skänkas till regionen inte kan tas fram, utan varje verksamhet bör få hantera sådana frågor utifrån sina respektive förutsättningar.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Medborgarförslag daterat 2024-10-05

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-10-22

RS AU § 31 Medborgarförslag. Fliseldning av torra träd

Ärendenummer: RS 2024/2376

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Medborgarförslaget avslås.

Sammanfattning

Beträffande alla träd som torkat efter sommaren 2018 föreslås i ett medborgarförslag att de sågas ned och flisas upp för att användas i värmeverken till exempel i Visby.

Region Gotland svarar inte för tillsynen i skogliga frågor, utan det är den statliga myndigheten Skogsstyrelsen. Vid sådant förhållande bör inte regionen uttala sig om skötsel och avverkning av skog. Ärendet föreslås därför avslås.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Medborgarförslag daterat 2024-11-19

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 2025-10-23

RS AU § 32 Medborgarförslag. Uppdatera likabehandlingspolicyn från december 2009

Ärendenummer: RS 2025/1177

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit 2025-04-29 där förslagsställaren föreslår att Region Gotland uppdaterar sin likabehandlingspolicy från december 2009.

I förslaget står att det i likabehandlingspolicyn från 2009 har skett en vurpa. Under rubriken ”mål” i Region Gotlands likabehandlingspolicy nämns att ”Alla medarbetare i Gotlands kommun upplever sig lika behandlade oavsett kön, ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck”.

Medborgaren poängterar att resonemanget faller längre fram i policyn under rubriken ”jämsliddhet” då det beskrivs att ”Kommunen vidtar aktiva framåsyftande åtgärder i arbetslivet för att främja lika rättigheter och möjligheter för båda könen”.

Medborgaren framför ett förslag att ändra slutet på meningen ”...för båda könen” för att inte vara en motsättning till den i policyn tidigare formuleringen ”sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck”.

Arbetsgivaren anser att likabehandlingspolicyn i dagsläget är daterad. Vid en eventuell framtida revidering tas förslagsställarens synpunkt i beaktande.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att medborgarförslaget kan anses vara besvarat med denna redogörelse.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Therese Kullåker, HR strateg, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande yrkar att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande med hänvisning till att ytterligare bearbetning behövs.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Medborgarförslag daterad 2025-04-29

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-10-14

RS AU § 33 Medborgarförslag. Klimatråd på Gotland

Ärendenummer: RS 2025/1361

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Medborgarförslaget anses besvarat.

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit 2025-06-08 där förslagsställaren föreslår att medborgarna genom ett organiserat medborgarråd, ett så kallat klimatrådslag, ska ges möjlighet att ge förslag till klimatpolitik på Gotland.

Förslagsställaren vill genomföra ett klimatråd på Gotland likt det pilotprojekt som föreningen *Klimatriksdagen* (ideell och partipolitiskt oberoende) genomförde, bemannade och bekostade (finansiering från Svenska Postkodlotteriets Stiftelse) under 2024 i tre svenska kommuner (Malmö stad, Borås stad och Sollefteå kommun). Föreningen Klimatriksdagen bistod även med finansiering av erforderlig personal.

Klimatrådslag är ett sätt att inkludera ett urval av medborgare i att ta fram förslag som bidrar med inspiration till fortsatt miljö- och klimatarbete. I de tre genomförda rådslagen förefaller många förslag koppla till pågående eller planerade insatser i kommunerna men rådslaget efterfrågar ett ökat tempo. Det ligger ett omfattande arbete bakom de tre genomförda klimatrådslagen. Att nå ut till den breda allmänheten, särskilt till unga vuxna, var en utmaning i pilotkommunerna liksom att rekrytera rättvist. Många av de som deltog i rådslagen var redan aktiva inom klimatfrågan.

Förslagsställaren beskriver inte hur förslaget ska finansieras. Det betyder av allt att döma att det arbete som föreningen Klimatriksdagen bekostade åt de tre pilotprojekten kommer att bli Region Gotlands ansvar och kostnad. Uppdraget innehåller vad Region Gotland kan utläsa arbetsuppgifter som planering, informationsspridning och marknadsföring av klimatrådslag, rekrytering av deltagare, framtagande av utbildning samt genomförande av klimatrådslag inklusive förträffar och efterarbete. Resursmässigt skulle detta innebära ett mycket stort åtagande från Region Gotlands sida.

Klimatomställningen är angelägen och komplex. Region Gotland värdesätter medborgarnas engagemang i samhällsutvecklingen och i klimatfrågan, som är en av mänsklighetens största utmaningar. Det är positivt att många, såsom förslagsställaren, vill bidra till att lösa klimatfrågan.

Region Gotlands arbete med klimatfrågan i nuläget utgår från de övergripande målen i den regionala utvecklingsstrategin *Vårt Gotland 2040* och dess genomförandeprogram. Klimat och energi är genom regionfullmäktiges prioritering i Region Gotlands styrmodell en central del i koncernen

styrstruktur. För det externa arbetet finns idag ett genomförandeforum, *Forum för tillväxt, klimat och miljö*, och för det interna arbetet finns *Nätverk för klimat och energi*.

Flera delar av Region Gotlands verksamhet arbetar idag aktivt med det som medborgarförslaget lyfter fram som syftet med insatsen, exempelvis Energicentrum Gotland. Energicentrum har även en medborgarstol där de årligen erbjuder en gotlänning att vara med och påverka i klimat- och energifrågor.

Region Gotland är sedan 2024 aktiva inom Viable Cities innovationsprogram för Klimatneutrala städer 2030 som drivs genom projektet Klimatneutrala Gotland som samlar regionala och lokala aktörer i ett gemensamt arbete för att påskynda klimatomställningen. Medborgarengagemang är en del i arbetet med Klimatneutrala Gotland, vilket är ett verktyg för Region Gotland att fånga det förslaget avser.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att medborgarförslaget ska anses besvarat. Region Gotland uppskattar denna typ av initiativ och tar tacksamt emot förslag på utvecklade arbetssätt.

Förvaltningens bedömning är att Region Gotland har arbetssätt och verktyg för att arbeta med klimatfrågan och förvaltningens förslag är att fortsätta arbeta med dessa i stället för att addera ytterligare som det inte finns resurser för att genomföra.

Ärendets behandling under mötet

Saga Carlgren (V) yrkar med instämmande av Eva Ahlin (C) och Johan Malmros (C) bifall till medborgarförslaget.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och Saga Carlgren yrkande och finner att regionstyrelseförvaltningen förslag vinner bifall.

Beslutsunderlag

Medborgarförslag daterad 2025-06-08

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-12-18

RS AU § 34 Regiondirektörens information

Sammanfattning

Regiondirektör Stefan Hollmark informerar arbetsutskottet om följande:

- Återrapportering från verksamheterna avseende jul-och nyårshelgerna.
 - Ordförande Gotlands Filmfond.
 - Vattenuppdrag.
 - Överklagan från Funkisam avseende nya Solbergabadet.
 - Tandläkarstudenter från Riga (via universitet).
 - Ung Ungdom – startar i Hemse och Roma.
 - Södervärnsskolan kan bli årets inspiratör.
 - BUN – fokus på Stenkyrka och Vänge skola.
 - Utrymningsövning.
 - Kommande rekryteringar.
 - Totalförsvarsråd (14/1).
-

RS AU § 35

Information. Vattensituationen

Sammanfattning

Lise Langseth, teknik- och samhällsbyggnadsdirektör, Mats Eriksson, tf teknisk direktör och Susanne Pettersson, senior sakkunnig, teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen informerar arbetsutskottet om den aktuella vattensituationen.